הונצח לז״נ הרה״ח ר׳ פנחס אלימלך גרינוואלד ז״ל, נלב״ע אסרו חג סוכות תש״ס לפ״ק בן הגה״צ יקותיאל יהודא אבדק״ק יארע בן בעמח״ס ערוגת הבשם - תנצב״ה

Eruvin 1/ No.14/ Oct. 7 '05

• Edited by Rabbi Zev Dickstein•

עירובין דף ב-כ/ ד תשרי תשס״ו

דף ב. ואם יש לו צורת הפתח אין צריך למעט

1] • הוצאה - carrying - is one of the thirty-nine categories of melacha prohibited on Shabbos. One violates this melacha by carrying an object between a רשות הרבים - public domain - and a reshus - private domain - or by carrying four *amos* (approx. 6-8 feet) in a *reshus horabbim*.

• In the times of the Mishna several houses would open into a common חצר (courtyard) and several *chatzeiros* opened into a common מבוי (alleyway), which in turn opened into the street.

• *Min haTorah*, an area enclosed by three walls, such as a *movui*, is classified as a *reshus hayachid*.¹ Thus, carrying from one's house to the *movui*, or carrying within the *movui* itself, is permitted *min haTorah*. The sages, however, prohibited carrying in a *movui* which has one side entirely open to the street unless some type of η (improvement/enhancement) is made in the entrance of the alleyway.²

There are three methods by which a *movui* could be rectified so as to permit carrying there.
(a) Placing a "קורח" - crossbeam - across the top of the entranceway.
(b) Placing a "לחי" - side-post - on the side of the entrance.
(c) Erecting a צורת הפתח (c) Erecting a *eruv*³. The *tzuras hapesach* consists of two side-posts on either side of the entrance with a crossbeam (or string) across the top.

[Note: The Gemara on 12a states that a *chatzeir* requires a different type of תיקון than a *movui*. Whereas, a קורה or לחי is effective (in permitting carrying) in a *movui*, a *chatzeir* requires בי לחיין או פס די - either two narrow side-posts or one four-*tefach*-wide board. Significantly, the Ramoh⁴ writes that the minhag today is to erect a *tzuras hapesach* at the entrance of a *chatzeir* or a *movui* and we usually do not rely on the other mathematical definition of the Mishna and Gemara.]

2] The Mishna says that the construction of a (side-post) or a קורה (crossbeam) effectively permits carrying in a *movui* only if the doorway of the *movui* is no more than ten *amos* wide. Moreover, the Mishna says that a קורה is effective only if it is placed no higher than twenty *amos*.

Tosfos (11a, דייה איפכא), as well as several other Rishonim, state there is a maximum height-limit only with regard to *korah* but not with regard to *lechi*. A *lechi* is valid even if it is taller than 20 *amos* (as long as the *lechi* reaches the ground and is not suspended).⁵

The Mishna states that if the entryway to the *movui* is more than twenty *amos* high, the entryway (or the *korah*) must be lowered because a *korah* higher than twenty *amos* is not valid.⁶ Also if the entrance of the *movui* is wider than ten *amos*, the entrance must be narrowed (because *korah* and *lechi* are not

effective for a *movui* whose entrance is wider than ten *amos*). The Mishna adds that a *movui* whose entrance is wider than ten *amos* can also be rectified with a *tzuras hapesach*.

The Gemara below on 11a says that just as a *tzuras hapesach* is a valid תיקון even if it spans an entranceway wider than ten *amos*, it is also valid when it is higher than twenty *amos*.

The Rashba asks why the Mishna says that a *korah* higher than twenty *amos* must be lowered. The Mishna should have offered the option of rectifying such a *movui* [without lowering the *korah*] by forming a *tzuras hapesach* - which can be accomplished by placing two side-posts under either side of the twenty-*amah*-high *korah*?

The Ran answers that the Mishna did not mention this option because it is obvious that placing side-posts under a twenty-*amah*-high crossbeam will rectify the *movui* since, as mentioned above, even a single side-post ($\forall n \forall$) without any crossbeam is sufficient. (cf., Al Hadaf below $\forall 7$.)⁷

דף ג.

קורה טעמא מאי משום היכרא

Rav Yehuda explains in the name of Rav (2a) that the reason a *korah* higher than twenty *amos* is not valid is that the purpose of the *korah* is to transform the opening of the *movui* into a "פתח" - "doorway". When the sages forbade carrying in an area enclosed by only three walls, they said that if the fourth side appears as a "פתח", the area is considered as though it is fully-enclosed and carrying is permitted there. Rav derives from p'sukim that the maximum height of a "*pesach*" (doorway) is twenty *amos*. A *korah* placed above twenty *amos* is ineffective because it cannot be classified as a "*pesach*".

Rav Nachman bar Yitzchak (3a) explains that a *korah* does not function to create a פתח but rather serves to demarcate between the area inside the *movui* and the reshus harabbim outside the *movui* (היכר).

Rashi explains that the sages forbade carrying in an entirely open *movui* because of a concern that people might confuse an open *movui* with the adjacent *reshus horabbim*. If

carrying in an open *movui* were permitted, people might think that carrying in the adjoining reshus harabbim is also permitted. The sages therefore decreed that carrying in a *movui* is prohibited unless a noticeable הריקון, such as a *korah*, is placed in its entrance to symbolize that a *movui* has a status different from that of a *reshus horabbim*. The *korah* may not be placed above twenty *amos* because it will not be noticeable at that height (לא שלטא ביה עינא).

Rabbeinu Yehonason offers another explanation for the sages' ban on carrying in an open movui (lacking the תיקון of korah, lechi or *tzuras hapesach*). There is a concern that if there is nothing at the entrance of the movui setting it apart from the street, someone moving an item in the street right outside the movui might mistakenly carry it over the threshold of the *movui* without realizing that he is thereby transporting the item from one domain to another. [Note: Carrying less than four amos within a *reshus horabbim* is permitted,⁸ but carrying from one domain to another is prohibited even if one carries a distance of less than four *amos*.⁹] The *korah* reminds one not to carry something from the street into the *movui*. or from the *movui* to the street.

The Sefas Emes points out that according to Rabbeinu Yehonason's explanation, it follows that even if the members of the *movui* have no interest in carrying in their *movui*, they still have a *mitzvah* to place a *korah* or *lechi* in the entrance of their *movui* to prevent a passer by who picks up something in the street outside the *movui*.¹⁰ Whereas, according to Rashi, the sages only banned carrying in a *movui* which lacks a *korah* or *lechi*, but they did not require a *korah* or *lechi* in a *movui* whose members are not interested in carrying there.¹¹

Alternatively, the Gaon Yaakov explains that even according to Rabbeinu Yehonason, the sages did not mandate a π on a *movui* unless the members wish to carry there. However, the sages assumed that as a matter of course, the members of every *movui* would erect a *korah* or *lechi* because generally, everyone wants to carry in their *movui*. Thus, when the sages banned carrying in an open *movui*, they were confident that every *movui* would now erect a *korah* or *lechi* (and this would serve to remind people from the street not to carry over the threshold into the *movui*).

דף ד:

דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ

• When a tamei person immerses in the mikveh he must remove any foreign matter, called חציצה - separation/interference - attached to his body, so that the mikveh water can come in contact with his entire body.

R' Yitzchak states that <u>min haTorah</u> a chatzitzah does not invalidate one's tevilah unless the following two factors are present:

(a) רוב - majority. The chatzitzah covers more than 50% of the person's body (or hair).¹²

(b) מקפיד (objectionable matter). The chatzitzah consists of something that a person usually objects to and would like removed from his body, such as dirt.

By rabbinic decree, however, the presence of either one of these two factors invalidates one's tevilah. If a person immerses and he has a chatzitzah which envelops רוב - רוב of his body - the sages invalidated the tevilah even if it is a רוביצה שאינו מקפיד עליו - never a chatzitzah he does not object to, such as an ornamental item attached to his body. Also, if the chatzitzah covers only a מיעוט (less than 50%) of one's body, but it is a not something people generally object to), the tevilah is invalid *miderabbanan*.

R' Elchanan Wasserman¹³ raises an interesting question. He argues that today, a chatzitzah attached to רוב of one's body should invalidate the tevilah <u>min haTorah</u> - even if it is a ידבר שאינו מקפיד עליו such as an ornament. Since such a chatzitzah invalidates one's tevilah by rabbinic decree, presumably a person would want it removed before his immersion (to ensure his tevilah is valid), even though he doesn't inherently object to the item. Hence, a chatzitzah which is valid which is released אליו and it should invalidate one's tevilah <u>min</u> <u>haTorah</u>.¹⁴

R' Elchanan cites an innovative answer in the name of R' Chaim Brisker. R' Chaim points out that if a person, for example, has a [nonobjectionable] chatzitzah covering 75% of his body, he can validate his tevilah by removing a little more than one-third of the chatzitzah. After doing so, he would have a [nonobjectionable] chatzitzah on less than 50% of his body, and such chatzitzah would not invalidate his tevilah at all (for it is מיעוט ואינו מקפיד). Hence, explains R' Chaim, if a person has a [non-bothersome] chatzitzah on 75% of his body and he objects to the chatzitzah [only] insofar as it interferes with his tevilah, he really objects only to a small portion of the chatzitzah (i.e., the one-third that must be removed). Therefore, such a chatzitzah does not transform into a chatzitzah min haTorah because the portion that he objects to covers less than 50% of his body (i.e., it is not רובו ומקפיד).¹⁵

12] ורחץ את בשרו, את הטפל לבשרו, וזהו שער

The braysoh deduces from a seemingly redundant word in the posuk (ורחץ את בשרו) that when immersing in a mikveh even one's **hair** must be free of chatzitzah.

Rashi (ד״ה רובו) indicates that an objectionable chatzitzah on the majority of one's hair invalidates the tevilah, even though there is no chatzitzah on his body. [Tosfos seems to understand that Rashi is of the opinion that the law of חציצה ברוב applies only to one's hair, but if one has a chatzitzah on his body, the tevilah is invalid even if the chatzitzah covers only a small percentage of his body.]¹⁶

The Gaonim¹⁷ rule that a person's body and a person's hair are each viewed as a separate entity. In other words, a chatzitzah on the majority of one's body (without counting his hair), or a chatzitzah on the majority of one's hair invalidates his tevilah. [Some say that Rashi agrees with this view.]¹⁸

Rashi also seems to be of the opinion that as long as there is a small chatzitzah on each hair

the tevilah is invalid, for we do not reckon with the entire surface of the hair. Thus, if the majority of one's hairs each have a single knot, the tevilah is not valid. [Indeed, a woman is obligated to carefully comb out and examine each of her hairs prior to tevilah to ensure they are entirely clean and free of knots, see Bava Kamma 82b.]¹⁹

Some authorities²⁰ are of the opinion that only hairs of the <u>head</u> are viewed as a separate entity (with respect to חציצה ברוב), but body hair is reckoned together with the rest of the body. Others maintain that all the hair on one's body is reckoned together as one entity, meaning that one's tevilah is not invalidated unless the majority of <u>all</u> of one's hair on his entire body has a chatzitzah.²¹

The Panim Meiros²² is of the opinion that the hairs of each area on the body is reckoned separately. For example, if the majority of one's hair under his arms have a chatzitzah, the tevilah is invalid, even if the rest of his hair and body is free of chatzitzah.²³

דף ה.

לחי הבולט מכותלו של מבוי ד׳ אמות צריך לחי אחר להתירו

As explained above, the sages enacted that carrying in a *movui* is forbidden unless a *korah* or *lechi* is placed at the entrance. The Gemara cites two views as to the halachic mechanics of korah. One view says - קורה משום מחיצה - a korah functions as a wall or partition. The sages ordained that a korah placed at the entrance of a movui is to be viewed as though it is a full wall closing off the movui. Another view holds - קורה משום היכר - a korah's function is merely to symbolize that a movui's status is different from that of a reshus horabbim - but it is not viewed as though it is a wall. A similar dispute is found below on 12b and 15a with regard to "lechi". Some view lechi as a מחיצה while others view it as a היכר.²⁴

Rami bar Chama states in the name of Rav Huna that a four-*amah* wide board that is positioned at the entrance of the *movui* is not a valid *lechi* (see diagram). A board of that size is viewed as an extension of the *movui*'s wall rather than a *lechi*. To permit carrying in such a *movui* another (narrower) *lechi* must be erected.²⁵

The Maggid Mishna²⁶ notes

that the Rambam, in codifying the *halacah* of fails to mention Rav Huna's *halacah* that the *lechi* must be less than four *amos* wide.

In answer, the Mirkeves HaMishna²⁷ submits that Rav Huna's *halacah* is linked to whether a *lechi* functions as a מחיצה or a מחיצה. The reason a *lechi* four *amos* wide is not valid is that the aspect of היכר is lacking since it appears as though it is a wall of the *movui* rather than a side-post. The Rambam,²⁸ does not codify this requirement because he is of the opinion that a *lechi* functions as a מחיצה The Rambam does not limit the width of a *lechi* because a wide board, if anything, is even more similar to a מחיצה than a narrow pole.²⁹

Tosfos (5b, דייה ארבע) disagrees and maintains that Rav Huna's *halacah* is <u>not</u> related to the question of לחי משום היכר או משום היכר או משום דסיצה. Tosfos postulates that even according to the opinion that views a *lechi* as a מחיצה, a valid *lechi* must include an element of מחיצה, a valid *lechi* must include an element of היכר as well. Only a היכר שאוכה אחיצה מחיצה מוער משום can function as a מחיצה. Tosfos says that even according to the view that holds מחיצה לחי משום, a board that is four *amos* wide is an invalid invalid.³⁰

דף ו: אמר רבי יוחנן ירושלים אילמלא דלתותיה ננעלות חייבין עליה משום רשות הרבים

The *halacah*³¹ follows R' Yochanan who says that it is prohibited to carry on Shabbos in a large city, such as Yerushalaim, even if the city is encircled with a *tzuras hapesach* - unless the city has gates which are closed at night. R' Yochanan is of the opinion that a *tzuras hapesach* effectively encloses and permits carrying only in an area where carrying is prohibited only due to a rabbinic decree, such as in a *movui* or *karmelis*. However, a *tzuras* *hapesach* is not sufficient to permit carrying in an area that has the status of a *reshus horabbim*, where carrying is biblically prohibited.

• The thirty-nine categories of prohibited melachos are based on thirty-nine types of labor performed during the construction of the *mishkan* (Tabernacle in the wilderness). One is not liable to a chattos for the act of hotza'ah (carrying) unless he carries in a street or thoroughfare similar to the thoroughfare in the midbar, for one must perform an act of carrying similar to the type of carrying performed in the midbar.

The Gemara in Shabbos 99a says that a street or marketplace qualifies as a *reshus horabbim* (where one who carries is subject to a chattos) only if it is the size of B'nai Yisrael's encampment in the midbar - which was sixteen *amos* wide.

Rabbeinu Ephraim³² maintains that a walled city lacks the status of *reshus horabbim* only when its gates are actually closed (such as, during the nighttime). However, whenever the city gates are open, such as during the daytime, the city has the status of a *reshus horabbim*. Thus, he says one may not carry in such a city during the daytime, even if the city is enclosed by a *tzuras hapesach*.³³

The consensus among many other Rishonim is that a city whose gates are closed at night is never classified as a *reshus horabbim*, even at times when the gates are open. Rashi (101a, times when the gates are open. Rashi (101a, $T^{\prime\prime}T$) explains that only a thoroughfare that is accessible at all times is considered a reshus harabbim because it must be similar to B'nai Yisrael's camp in the midbar which was always open and accessible. A thoroughfare which is not always accessible, such as one that is blocked by gates at night, is not similar to B'nai Yisrael's camp in the midbar and thus is not classified as a *reshus horabbim*.

The Rashba³⁴ adds that the city need not be closed from all sides. Even if there is just one gate blocking entry to the city from one side, it is not a *reshus horabbim*. The significance of the city gates is that they disrupt the steady flow of traffic through the city, thus rendering it dissimilar to the camp in the midbar which was open to the public at all times. As long as the entrance on one side is shut at night, the city is not a *reshus horabbim* since through traffic will not enter the city at night when the exit at the opposite end of the city is blocked.

The Chazon Ish³⁵ and Igros Moshe³⁶ assert that carrying during the daytime when the gates are open is permitted only if the openings of the city have a *tzuras hapesach*. Gates (when in an open position) function to render the city a *reshus hayachid* only in conjunction with a *tzuras hapesach* because the city must be enclosed with מחיצות (halachically recognized walls), and an open gate is not considered a *mechitzah*.³⁷

• The Rambam³⁸ seems to be of a lenient opinion that carrying is permitted in a city enclosed by a *tzuras hapesach* as long as the city has gates which are <u>capable</u> of being closed, even if the gates are regularly left open (see Gemara, "ראויות לנעול אע״פ שאין נגעלות").

דף ז עוד בענין הנ״ל

1] • As stated above, encircling a city or neighborhood with a *tzuras hapesach* ("*eruv*") is not effective (to permit carrying) unless the city has gates, or the city is a *karmelis* and not a *reshus horabbim min haTorah*.

As stated above, a *reshus horabbim* is defined as a street or marketplace that is sixteen *amos* wide (approx. 28 feet).

Rashi (6a, דייה רייה and 6b דייה (דייה), as well as several other Rishonim³⁹ assert that an additional criterion of a *reshus horabbim* is that the area must be traversed by 600,000 people - since that was the number of people encamped in the midbar.⁴⁰

According to Rashi a neighborhood or city that is <u>not</u> inhabited by 600,000 people is deemed a *karmelis* and the construction of an *eruv* is sufficient to permit carrying there.⁴¹

The P'nei Yehoshua⁴² suggests a scriptural allusion for this additional *reshus horabbim* qualification of 600,000 people: The posuk in Sh'mos (36:6) relates how the people kept

donating very generously towards the construction of the *mishkan* until the point that there was an overabundance of material and Moshe had to ask them to stop. Moshe proclaimed, "Men and women, do not do any more work (meaning, do not bring more material) for the construction of the mishkan" (וועבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה). The Gemara in Shabbos proves that this proclamation took place on Shabbos and the Gemara explains that Moshe insisted that the people desist from carrying anything in the camp - thereby teaching them that it is forbidden to carry on Shabbos.

The P'nei Yehoshua suggests that Moshe made that proclamation telling the people to desist from carrying as soon as he saw that there was enough material for the *mishkan*, because at that point it became clear to him that there were 600,000 people in the camp. The posuk in Sh'mos 38:26,27 relates that 600,000 halfshekels (collected from each male Jew above the age of twenty, see Parshas Ki Sisa, Sh'mos 30:13) equaled the weight of 100 silver kikars which was the amount needed for the silver אדנים (sockets) in the *mishkan*. Thus, the posuk says that when Moshe was informed that there was enough material for the *mishkan*, meaning that they collected more than 100 silver kikars for the sockets, he understood that there were at least 600,000 Jews (who contributed one-halfshekel towards these sockets). At that point he proclaimed that everyone should desist from carrying, because he knew that a place inhabited (or traversed) by 600,000 people is a reshus horabbim.43

2] The Ramban and many other Rishonim⁴⁴ disagree and maintain that the only criterion for a *reshus horabbim* is that it measure sixteen *amos* wide, but it need not be populated by 600,000 people. Accordingly, in order to permit carrying in a street that is sixteen *amos* wide, it must have gates which are closed daily [in addition to an *eruv*].⁴⁵

The Mishna Halachos⁴⁶ argues that since the purpose of the gates is to render the area inaccessible (as explained above), it is not

necessary to have actual gates, but rather any device that disrupts the constant flow of traffic is sufficient. He submits that since our streets today have traffic lights and stop signs which stop the flow of traffic, even a large city such as New York City (which is traversed by 600,000 people daily) does not have the status of a *reshus horabbim* (and carrying is permitted if there is an *eruv*).

R' Moshe Feinstein⁴⁷ disagreed with the Mishna Halachos' novel assertion and was opposed to erecting an *eruv* in large cities that are populated by 600,000 inhabitants. He argued that the stop signs and traffic lights that control the traffic serve to enhance, rather than hinder, the flow of traffic. Therefore, such traffic controlling devices do not serve the same function as gates which prevent traffic from entering and passing through the city.⁴⁸

דף ח:

מבוי שצידו א 'ארוך וצידו א׳ קצר

Rava says that if one of the side walls of a *movui* is longer than the other (see diagram A), the *korah* may not be placed diagonally across

the entrance from the edge of the short wall to the edge of the long wall (*korah* CD). Rather, the *korah* must run from the edge of the short wall perpendicularly across to the middle of the long wall (*korah* ED). The Gemara

explains that a *korah* placed diagonally across the entrance of such a *movui* does not permit carrying in the extended part of the *movui* (i.e., in the triangular area CDE) because people can easily confuse that area with the *reshus horabbim* (since it is exposed on two sides to the *reshus horabbim*).⁴⁹

The Rosh⁵⁰ differentiates between a *korah* placed diagonally across a *movui* at its entrance (such as *korah* CD in *movui* A), and one placed

g B f

diagonally across the middle of a *movui* (such as *korah* GF in *movui* B). Rava only prohibits a diagonal *korah* at the

entrance of an uneven *movui* (*movui* A) because the *korah* extends beyond the short wall of the *movui*. However, in the second case, where the entire *korah* is inside the *movui* and does not extend past the side walls, the fact that it is placed diagonally across the *movui* (*korah* GF) does not pose a problem since it does not function to permit carrying beyond the walls of the *movui*.

The Taz⁵¹ maintains that one may position a *korah* diagonally across the inside of a *movui* (as permitted by the Rosh) only if the *korah* measures no more that ten *amos*. If *korah* GF measures more than ten *amos* across, it is not valid because the Mishna on 2a says that a *korah* longer than ten *amos* is ineffective.

The Shulchan Atzei Shittim⁵² disagrees with the Taz and maintains that the ten-*amah* maximum refers to the width of the <u>movui</u> <u>entrance</u>, not the length of the korah. The Mishna teaches that a korah cannot effectively seal a movui whose entrance is wider than ten *amos*. He argues that if the width of a movui is less than ten *amos* (e.g., HI in *Movui* B is only 9 *amos*), then, even if the korah is placed diagonally across the inside of the movui and is more than ten *amos* long, it is still valid.⁵³

דף ט: לחי הנראה מבפנים ושוה מבחוץ

The *halacah* follows the opinion of R' Chiya that a *lechi* is valid even if it is visible from only the outside of the *movui* and not from the inside. For example, the *lechi* is placed at the

end of one of the *movui* walls where it is visible only to people in the street (as in diagram A and B), instead

of having it placed in the opening of the *movui* where it blocks part of the entrance and is visible to everyone (as in diagram C).⁵⁴

The Rambam rules in accordance with Rav Yehuda (below on 12b) who differentiates between the function of a *lechi* and that of a *korah*. Whereas a *korah* functions as a \neg \neg (symbol to distinguish the *movui* from the *reshus horabbim*) and is merely a rabbinicallyrecognized device, a *lechi* functions in the capacity of a מחיצה (wall or partition) and is considered as a *mechitzah min haTorah*.

An apparent difficulty: The Gemara in Succah 19a indicates that a *lechi* can function as a *mechitzah* only if it is placed within the entranceway of the area that it is meant to enclose and is noticeable from the inside. However, if the *lechi* is only visible from the outside, it is not considered a *mechitzah min haTorah*. Consequently, it is difficult to understand why R' Chiya validates a *lechi* which is not positioned in the opening of the *movui* and which is visible only from outside the *movui*.

The Toras Raphael⁵⁵ explains that a *lechi* has a dual function. When unable to function as a *mechitzah*, it functions as a nechitzah, it functions as a *necelitzah* (just as a *korah* functions as a *necelitzah*). Therefore, if a *lechi* is placed off to the side of a *movui*, it is still valid because it functions in the capacity of a necelitarcenterized.

The Chazon Ish⁵⁷ maintains that the sideposts of a *tzuras hapesach* must be positioned in the opening of one's yard so that they are visible from the inside. The Kehillos Yaakov⁵⁸ explains that since a *tzuras hapesach* functions as a *mechitzah min haTorah*, not as a \neg , it must be placed inside the opening because the Gemara in Succah (cited above) indicates that a *lechi* or *tzuras hapesach* can only function as a *mechitzah* when it is positioned in the entranceway (see also Rosh in Succah ibid.⁵⁹)⁶⁰

דף י: מבוי שהוא רחב ט״ו אמה מרחיק ב׳ אמות ועושה פס שלש

As mentioned above on $\neg \neg \neg \neg$, a *lechi* or *korah* is effective only for a *movui* whose entranceway is no more than ten *amos* wide. Rav Yehuda offers the following suggestion for rectifying a *movui* that is fifteen *amos* wide.

The doorway should be narrowed by placing a three- *amah*-wide board (in the entranceway) at a distance of two *amos* from the *movui* wall (see diagram).

2<u>3</u>10 a

Based on the principle of עומד מרובה על הפרוץ, the first five *amos* of the opening are considered sealed by the board. [The principle עומד מרובה teaches that a wall with breaches is considered whole - as long as the gaps in the wall are not larger than the standing part of the wall.]

Since the three-*amah*-wide board is larger than the two-*amah*-wide gap next to it, the entire five-*amah* area is considered closed and the remaining ten-*amah* opening can be rectified with a *lechi* or *korah*.

Tosfos (דייה ועושה פס) cites Rava who submits on 14b that a *lechi* must be placed within three *tefach*im of the wall of the *movui*. [Technically, the *lechi* must be placed flush against the *movui* wall. However, a space of less than three *tefach*im is permitted based on the rule of tefachim is considered sealed.] Based on this, Tosfos maintains that the three*amah* board (which serves to close the five*amah* gap) <u>cannot</u> function as a *lechi* because it is more than three *tefach*im from the *movui* wall. Rather, another board (or pole) must be positioned in the *movui*'s entrance to serve as a *lechi*.⁶¹

Rabbeinu Yehonason⁶² indicates that Rava only requires a *lechi* within three *tefach*im of the *movui* wall if it is a narrow *lechi*. However, if the *lechi* is wider than the space between it and the wall, the space is considered sealed (based on the rule of עומד מרובה על הפרוץ) as explained above) and the *lechi* is valid because it is viewed as though it is flush against the wall of the *movui*.

The T'vuos Shor⁶³ notes a contradiction: R' Yehonason here states, as does Tosfos, that the three-*amah* board cannot function as the *lechi*, but rather the *movui* requires another *lechi*. The T'vuos Shor asks since the board is three *amos* wide and the space is only two *amos* wide, according to R' Yehonason it should be considered as though the board is positioned flush against the *movui* wall. Why, then, does Rabbeinu Yehonason require another *lechi*?

The Keren Orah suggests that the reason the three-*amah* board cannot serve as a *lechi* is not

only because it is more than three *tefach*im from the wall (as Tosfos says) but also because the Gemara above on 5b states that maximum length of a *lechi* is four *amos*. Rav Huna says that a *lechi* wider than four *amos* is not valid because it appears as a wall of the *movui* rather than a *lechi*. Since the three- *amah* board discussed by our Gemara functions to close a five-*amah* gap, it is considered as though it is five *amos* wide. Therefore, even according to Rabbeinu Yehonason who views the board as though it is flush against the *movui* wall, another *lechi* is required because a five-*amah* board is not a valid *lechi*.⁶⁴

Alternatively, R' Akiva Eiger⁶⁵ explains that R' Yehonason holds that a board cannot simultaneously serve dual functions. Since the board is needed to narrow the fifteen-*amah* entrance, it cannot simultaneously function as a *lechi* as well.⁶⁶

דף יא. מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה אם יש לה צורת הפתח אין צריך למעט

• The Mishna on 2a states that a <u>korah</u> is not effective if it is placed more then twenty amos above the entryway of the *movui*.

The Gemara (11a) inquires whether a <u>tzuras</u> <u>hapesach</u> is valid if the horizontal bar is higher than twenty <u>amos</u>. In resolution of this question the Gemara cites a braysoh which states explicitly that a <u>tzuras hapesach</u> is valid even if it is higher than twenty <u>amos</u>. [Thus, if one places two side-posts below a twenty-one-<u>amah-high korah</u>, forming a <u>tzuras hapesach</u>, the korah need not be lowered.]

Tosfos (דייה איפכא) reasons that a *lechi* is certainly valid regardless of its height (or the height of the entranceway of the *movui*) because a *lechi* is a vertical side-post and the added height should not effect its validity. Consequently, Tosfos finds difficulty with the Gemara's query regarding the efficacy of a high *tzuras hapesach* in the entrance of a *movui*. Since a *tzuras hapesach* consists of two sideposts, the side-posts can function as a *lechi* for the *movui* - even if a very high *tzuras hapesach* is not valid. Why, then, does the Gemara question the efficacy of a high *tzuras hapesach* placed at the entrance of a *movui*?

In answer to this question, Tosfos explains that there are certain situations in which a mere *lechi* does not suffice and a *tzuras hapesach* is required. For example, if the entrance to the *movui* is more than ten *amos* wide (see Mishna 2a), or if the *movui* is α (a through-street which is open on two sides, Gemara 6b). The Gemara's question about the efficacy of a high *tzuras hapesach* is relevant with respect to such cases in which a *lechi* alone is not sufficient.⁶⁷

Alternatively, Rabbeinu Peretz answers that the Gemara is referring to a case in which the side-posts of the *tzuras hapesach* are placed more than three *tefach*im from the walls of the *movui*. As mentioned above, Rava states on 14b that a *lechi* is not effective unless it is positioned within three *tefach*im of the wall of the *movui*. It was with regard to such a case that the Gemara questioned whether a high *tzuras hapesach* is valid since the side-posts in this case cannot function in the capacity of a *lechi*, but only as a *tzuras hapesach*.

The T'vuos Shor⁶⁸ adduces proof from the fact that Tosfos did not offer Rabbeinu Peretz's solution that Tosfos is of the opinion that Rava's *halacah* (limiting the distance of a *lechi* from the wall) does not only apply to a *lechi* of a *movui* but also to the side-posts of a *tzuras hapesach*. Thus, he rules that when erecting a *tzuras hapesach*, the side-posts should not be placed more than three *tefach*im from a wall.⁶⁹

דף יב בענין צורת הפתח

The Mishna on 2a states that a *tzuras hapesach* is valid even for a *movui* entrance that is wider than ten *amos* (even though a *lechi* and *korah* are not). Rav (Gemara 11a) has a different version of the Mishna which reads that a *tzuras hapesach* is <u>not</u> valid for an opening wider than ten *amos*.

Rav Yosef (ibid.) deduces from Rav's *halacah* that just as a *tzuras hapesach* is not effective for a doorway that is wider than ten

amos, so too, it is not effective along a wall that is is not effective along a wall that is breached). According to Rav Yosef, a *tzuras hapesach* is effective only if; (a) it does not have any ten-*amah*-wide openings, and (b) the sum total of all the openings is not greater than the sum total of the wall segments (מרובה על הפרוץ).

The Rosh⁷⁰ does not rule in accordance with Rav Yosef because R' Yosef's *halacah* is based on Rav (who holds that a *tzuras hapesach* cannot close a breach wider than ten *amos*) and the *halacah* does not follow Rav. The Rosh rules that even if one places four poles at four corners of his yard and draws a vertical string from one pole to the other, it is a valid *tzuras hapesach* even though the poles are more than ten *amos* apart and each side is obviously מרובה על העומד (more than 50% open).⁷¹

The Rambam,⁷² however, rules stringently on this matter. Even though he agrees that the *halacah* does not follow Rav, and a *tzuras hapesach* can effectively close an opening wider than ten *amos*, he rules that a *tzuras hapesach* is valid only if עומד מרובה על הפרוץ the gaps in the wall are not greater than the standing part of the wall (as R' Yosef says).

The Maggid Mishna explains that the condition of עומד מרובה על הפרוץ is essential (according to the Rambam) only when the *tzuras hapesach* is enclosing an entirely open area (i.e., an area without walls or an area which has a wall only on one side). However, if two sides of the area are enclosed by walls and the *tzuras hapesach* is needed only to enclose the other two sides, then the *tzuras hapesach* is valid even if those two sides are lacking the condition of עומד מרובה עומד מרובה kapesach (which is needed only for one or two sides] is valid even if the posts are positioned more than ten *amos* apart.⁷³

The Maggid Mishna furthermore suggests that the Rambam requires the condition of עומד (when enclosing three or four sides) only when the gaps between the posts of the *tzuras hapesach* are wider than ten *amos*. However, if the posts of the *tzuras hapesach* are placed within ten *amos* of each other, the *tzuras hapesach* is valid even the sides are פרוץ מרובה - mostly open.^{74 75}

דף יג:

נוח לו לאדם שלא נברא

The Gemara relates that after a lengthy debate Bais Shammai and Beis Hillel agreed that הוח לו לאדם שלא נברא better for a person not to have been created. However, now that he has been created יפשפי he should examine his deeds [to ensure that he is free of sin].

The Maharsha⁷⁶ explains this enigmatic Gemara as follows: A person living on this world, on the one hand, has the opportunity to perform *mitzvos*, but on the other hand must contend with the desire to commit sins. Whereas as unborn person, although devoid of *mitzvos*, is at least ensured that he will be free of sin. The rabbis concluded that since there is a total of 365 negative commandments in the Torah (i.e., sins to avoid) and there are only 248 positive commandments (i.e., *mitzvos* to fulfill), it is more risky to be born than not to be born, because the opportunities to sin outnumber the opportunities to perform *mitzvos*.⁷⁷

The Chanukas HaTorah,⁷⁸ in keeping with the Maharsha's interpretation, explains the Gemara's concluding statement, i.e., "Now that a person has been created יפשפש - he should contemplate his deeds." The Gemara is advising a person to perform *mitzvos* with the proper contemplation and forethought because he then will be rewarded double for every mitzvah. Since as a rule, מחשבה טובה הקבייה a good thought is counted as a a deed - a person who performs *mitzvos* with the proper מחשבה (intent and forethought) will be rewarded for his thoughts as well for his deeds. In this way a person can overcome the odds against him, since he now will have more opportunity for mitzvos and reward (2 x 248 mitzvos = 496) than for sin and punishment (365).79 80

Alternatively, the Vilna Gaon⁸¹ explains that the Gemara is not referring to a person's first life, but rather to a *gilgul*. A *gilgul* is a *neshama* that is reincarnated in another body in order to rectify its shortcomings from its previous life. [The Ari z"l teaches that the majority of *neshamos* today are *gilgulim*.] The sages concluded that despite the fact that a *neshama* that descends a second time has the opportunity to perform added *mitzvos*, it is better for a person to achieve perfection during his first sojourn on earth and not have to be reincarnated as a *gilgul*.

The Gemara continues: Now that a neshama has descended a second time (in the form of a gilgul) one should endeavor to rectify its failings from the previous life. The Vilna Gaon explains that a person can detect what his failings were in his previous life by the following two indicators. (a) יפשפש במעשיו - He should examine his deeds and determine which are the sins that he repeatedly stumbles upon. (b) - He should study his inclinations and proclivities. If one has a special desire to commit particular sins it is an indication that he repeatedly committed that sin in a previous life and his *neshama* was sent down to this world a second time in order to rectify that failing.82

דף יד: הפליג לחי מן הכותל ג׳ טפחים

1] Rava says that a *lechi* is not valid if it is placed at a distance of three *tefach*im (or more) from the wall of the *movui*. Rava is of the opinion that a *lechi* must be placed flush against the *movui* wall. However, he permits a space of less than three *tefach*im based on the rule of the value of the states that a space of less than three *tefach*im is considered sealed.

Rabbeinu Yehonason⁸³ (cited above on ידף is of the opinion that Rava's *halacah* applies only to a narrow *lechi*. However, if the *lechi* is wider than the space between it and the wall, the space is considered sealed - based on the rule of עומד עומד , explained above on ידף. The *lechi* is valid in such a case because it is viewed as though it is flush against the wall of the *movui*.

The Magen Avraham⁸⁴ points out that Rabbeinu Yehonason's leniency is not universally accepted by all Rishonim. He cites Tosfos above on 10b (cited in Al Hadaf ibid.) who says that a *lechi* that is placed three *tefach*im from the *movui* wall is invalid even if the *lechi* is three <u>amos</u> wide (see ibid.). Evidently, Tosfos is of the opinion that regardless of the width of the *lechi*, it must be placed within three *tefach*im of the *movui* wall.

The T'vuos Shor⁸⁵ explains that the reason Rava invalidates a *lechi* that is three *tefach*im from the wall is because it constitutes a מחיצה a partition through which goats can pass - and such a *mechitzah* is invalid (see Gemara).⁸⁶ Therefore, regardless of the width of the *lechi*, if the gap is three *tefach*im or more, it is invalid since the goats can pass through.⁸⁷

2] Rabbeinu Peretz (cited above on אך (דף יא)) distinguishes between an ordinary *lechi* and a side-post of a *tzuras hapesach*. He is of the opinion that the side-post of a *tzuras hapesach* is valid even if positioned more than three *tefach*im from the wall because a *tzuras hapesach* is viewed as a bona fide wall.⁸⁸

The T'vuos Shor, however, maintains that even the side-posts of a *tzuras hapesach* must be placed within three *tefach*im of the side wall. He argues that since Rava's *halacah* is based on the principle of גדיים בוקעים בו (as above), a gap of three *tefach*im (between the wall and the post of the *tzuras hapesach*) invalidates the *tzuras hapesach* despite the fact that a doorway formed by a *tzuras hapesach* is considered a bona fide *mechitzah*.

דף טו. לחי העומד מאליו

Rava asserts that a *lechi* is not effective unless it was originally erected for the purpose of serving as a *lechi* to rectify the *movui*. However, a לחי העומד מאליו - a post that happened to be standing near a *movui* - such as a tree that incidentally sprouted at the entrance of a *movui*, is not valid. The Gemara explains that Rava invalidates a לחי העומד מאליו because he holds that a *lechi* is supposed to function as a (symbol differentiating a *movui* from a *reshus horabbim*, see above היכר). Such a *lechi* lacks the aspect of היכר because people do not pay much attention to a tree that incidentally sprouted in the entranceway of the *movui* or to a post which was not placed there for any special reason.

The *halacah* follows Abaya who disagrees with Rava and validates a לחי העומד מאליו because he holds that a *lechi* need not function as a היכר, but rather it is viewed as a היכר wall or partition.⁸⁹

The Gemara qualifies Abaya's leniency. A סמכו עליו is valid only if סמכו עליו יסמכו עליו י לחי העומד מאליו - מאתמול - מאתמול - מאתמול only if וא מאתמול - מאתמול - מאתמול - מאתמול scale a tree (that happened to be in the entrance of the *movui*) a valid *lechi* only if the members of the *movui* realized before Shabbos that they needed the tree to function as a *lechi*. However, if prior to Shabbos they were unaware of the tree, or of the fact that they needed it for a *lechi*, then they may not carry in the *movui*.

R' Akiva Eiger⁹⁰ explains that the provision of סמכו עליו מאתמול is necessary to provide a degree of סמכו עליו מאתמול, he agrees that a *lechi* must provide a minimal היכר, he agrees that a *lechi* must provide a minimal היכר as well (as Tosfos states on 5b). Even if a *lechi* was not deliberately placed in the entrance of the *movui*, if the members of the *movui* decide before Shabbos to consider it a *lechi* it generates publicity and provides a measure of 9^{1} .

The Rosh⁹² writes that the condition of סמכו is required only with regard to a *lechi*, but an ordinary מחיצה is valid even if it wasn't counted on before Shabbos.

The Mishna Berurah⁹³ indicates that the condition of סמכו עליו מאתמול is required with regard to a *tzuras hapesach* that was עומד מאליו - formed by chance.

The Pri Megadim⁹⁴ discusses a case of a city that had a *tzuras hapesach*, but its citizens, not

wanting to rely on the *tzuras hapesach*, would refrain from carrying on Shabbos. If suddenly, one Shabbos the people wanted to carry, the Pri Megadim says that it may be prohibited since the condition of סמכו עליו מאתמול is lacking, inasmuch as they did not count on using the *tzuras hapesach* before Shabbos.

The Gaon Yaakov postulates that the condition of סמכו עליו מאתמול is required only with regard to a <u>העומד מאליו</u>לחי. However, if a pole was initially erected for the purpose of serving as a *lechi*, even if subsequently it fell into disuse for a period of time (e.g., another *lechi* was used instead), it nevertheless retains its status as a valid *lechi*. Thus, he rules regarding such a case that if the new *lechi* falls down on Shabbos, the members of the *movui* are still permitted to carry based on the fact the original *lechi* is still standing, even though the condition of סמכו עליו מאתמול is lacking.⁹⁵

The Mishna Berurah,⁹⁶ addressing the Pri Megadim's question, argues that if the *tzuras hapesach* was initially erected for the purpose of permitting carrying, the condition of סמכו is <u>not</u> required - just as the Gaon Yaakov says with regard to a *lechi*. Therefore, he says that the *tzuras hapesach* always retains its validity even if the members of the *movui* or city stopped relying on it for a period of time.

דף טז: מקיפין ג׳ חבלים זה למעלה מזה

The Mishna says that a group of travellers who set up camp for Shabbos and wish to carry there can enclose their camp with a series of horizontal ropes, or vertical posts, placed within three *tefach*im of each other. Based on the principle of לבוד, the gaps between the posts are considered closed since they are smaller than three *tefach*im.

The *halacah* that emerges from this Mishna (as explained by the Gemara and Rashi) is that a *mechitzah* that does not consist of **both** vertical **and** horizontal posts is considered a מחיצה - inferior *mechitzah* - and has certain limitations. Although the Chachamim in the Mishna validate a *mechitzah* made from only vertical posts (or from only horizontal ropes), its efficacy is limited.⁹⁷ The *halacah* limits the size of the area that an inferior *mechitzah* can enclose, depending on the number of people residing there. If only one or two people are in the camp, the maximum area that a מחיצה גרועה the camp, the maximum area that a מחיצה גרועה a effectively enclose is 5,000 square *amos* can effectively enclose is 5,000 square *amos* (בית סאתיים).⁹⁸ If there are three or more people, the מחיצה גרועה מחיצה גרועה as large an area as required for their needs. However, if an inferior *mechitzah* encloses an <u>added</u> בית סאתים of <u>unnecessary</u> space, the *mechitzah* is not valid and carrying within that *mechitzah* is not permitted.

The Ritva⁹⁹ says that any fence that has openings (e.g., doorways) is considered a מחיצה מחיצה and may not be used for a large area containing a vacant בית סאתים - even if the fence is עומד מרובה על הפרוץ (more than 50% solid). [The Tosfos Shabbos¹⁰⁰ suggests that if three sides have solid walls, then the fourth side may be enclosed by an inferior fence (since an area enclosed on three sides is a *reshus hayachid min haTorah*).¹⁰¹]

The Sefas Emes notes that almost all fences have some gaps and they are nevertheless used to enclose large areas (which invariably include a vacant בית סאתים). Thus, he submits, contrary to the Ritva, that a fence that is עומד עומד (more than 50% solid) is considered a superior wall even if it has some gaps, and it functions as a *mechitzah* without limitations.

Alternatively, the Sefas Emes suggests that if the slats of the fence are at least four *tefach*im wide, the Ritva agrees that it is classified as a superior *mechitzah* even though there are dooropenings or even if there are no horizontal ropes or slats at all.¹⁰²

The Pri Megadim¹⁰³ suggests that a fence consisting of vertical posts with a single horizontal bar across the top is considered a superior fence since it contains both vertical and horizontal posts.

The Chazon Ish¹⁰⁴ disagrees and maintains that a single horizontal post is not significant. He maintains that in order for a fence made of narrow vertical posts to be classified as a superior *mechitzah* it must have a series of horizontal bars placed within three *tefach*im of each other (so that they form a solid partition based on the rule of lavud).

דף יז: לוקין על עירובי תחומין דבר תורה

• There is a rabbinic prohibition (enacted by Shlomo Hamelech, Gemara 21b) against carrying from one *reshus hayachid* (private domain) to another - unless the two domains are merged together by means of an *eruv*. This type of *eruv*, called עירובי חצרות, is made by having all members of the *chatzeir* (courtyard) contribute bread and placing it in one of the homes in the *chatzeir* in order to symbolize a merging of the domains as it were.

• There is another type of *eruv*, called עירובי, which is a device that permits one to travel out of the תחום שבת - Shabbos boundary. The Shabbos boundary is one אמיל, which is two thousand *amos* (approx. 2/3 mile), from one's Shabbos place of residence, beyond which one is prohibited from walking on Shabbos. [People residing in a city may walk 2,000 *amos* from the edge of the city.] However, if before Shabbos one places a certain measure of food at a location within 2,000 *amos* of his place of residence, the location of the *eruv* is viewed as his legal place of residence for Shabbos, and he is permitted to walk 2,000 *amos* past the site of his *eruv*.

The Mishna on 17a states that the sages relaxed certain rabbinic *issur*im for soldiers in an army camp, one of which is the law of *eruv*.

D'bei R' Yanai (17b) assert that the sages only suspended the laws of <u>חצרות</u> for this involves only a rabbinic prohibition. However, they did not waive the law of <u>תחומין</u> wirter because the *issur* of *techum*in (walking past the Shabbos boundary) is a biblical *issur* that is derived from the posuk (Sh'mos 16:29) אל יצא אל יצא (Sh'mos 16:29) איש ממקומו ביום השביעי of his place on Shabbos. Indeed, R' Chiya teaches that one who violates the law of *eruvei techum*in is subject to malkus (lashes), which is a penalty meted out only for the violation of biblical prohibitions. The Rishonim¹⁰⁵ point out that R' Chiya and d'bei R' Yanai seem to follow the opinion of R' Akiva (Sotah 27b) who contends that the *issur* to walk more than 2,000 *amos* from one's place of residence is an *issur <u>min haTorah</u>*. Since the *halacah* follows the Chachamim¹⁰⁶ who disagree with R' Akiva and maintain that the *issur* of די Akiva and maintain that the *issur* of the opinion that there are no grounds to distinguish between אירובי חצרות מחומי Just as the sages suspended the rabbinic obligation to make אירובי חצרות for soldiers in an army camp, so too, they waived the rabbinic law of yerlier and yerlier.¹⁰⁷

The Rif cites the Yerushalmi which holds that even though the 2,000-*amah* (= 1 mil) boundary is only of rabbinic origin, there is another, farther, boundary of 12 *mil* (=24,000 *amos*) which is *min haTorah*. The Yerushalmi asserts that traveling more than 12 mil, which was the breadth of b'nai Yisrael's camp in the midbar, is an *issur min haTorah*. [Indeed, the Rambam¹⁰⁸ adopts this view and rules that although the obligation to remain within a 2,000-*amah* radius on Shabbos is only *miderabbanan*, the obligation to remain within a 12-*mil* radius is *min haTorah*.¹⁰⁹]

The Rif concludes, however, that the Yerushalmi is not related to d'bei R' Yanai's assertion. D'bei R' Yanai do not merely say that soldiers may not walk out of the techum Shabbos, which conceivably could have referred to the 12-mil biblical boundary. Rather they say that soldiers are obligated to make an eruv techumin. Now, the device of eruvei techumin is found only in connection with the 2,000-amah boundary, not the biblical 12-mil boundary.¹¹⁰ Hence we are compelled to say that d'bei R' Yanai's assertion is based on R' Akiva's position that even the 2,000-amah boundary is min haTorah. [And since the halacah does not follow R' Akiva, neither does it follow d'bei R' Yanai.]

The Ravad,¹¹¹ while agreeing that the 2,000*amah techum* is only *miderabbanan*, rules in accordance with d'bei R' Yanai - that the sages did not suspend the laws of eruvei techumin for soldiers. The Ravad explains that since the 12-mil boundary is min haTorah (as the Yerushalmi says) the issur of techum in general (even with respect to the rabbinic 2,000amah boundary) is treated more stringently than eruvei chatzeiros (because - יש לו עיקר מן התורה the concept of *techum* is biblically rooted).¹¹²

• The Ramban maintains that the Yerushalmi's 12-mil biblical techum is not found in the Talmud Bavli and accordingly he does not credit it with any halachic force since the halacah follows the Talmud Bavli (cf., Tosfos in Chagigah 17b דייה דכתיב).¹¹³

דף יח. בענין פסי ביראות

It is prohibited to draw water on Shabbos from a [ten *tefach*-deep] well that is situated in a reshus horabbim because such an act constitutes carrying from a *reshus hayachid* (i.e., the well) to a reshus horabbim. For the sake of the עולי - travelers going to Yerushalaim for the festivals - who would often need to draw water from public wells for their animals, the sages were lenient and instituted a relatively simple method for enclosing the public wells.

The Mishna (17b) states that one can render the area surrounding the public well as a *reshus* havachid (in order to permit drawing water

from the well) by erecting four corner boards, one amah by one *amah*) at the four corners of the area around the well (with a maximum distance of $13^{1/3}$ L

Ц

13.3

1

amos between the boards, see diagram). The Gemara (end of 20b) states that drawing water from a well within this type of rudimentary enclosure (called פסי ביראות) was permitted by the sages only for the sake of feeding the animals of עולי רגלים. Under ordinary circumstances a well located in a reshus horabbim would have to be enclosed (on at least three sides) by standard mechitzos - partitions which are עומד מרובה על הפרוץ (more than 50% closed).

Tosfos cites the Gemara above on 15b which states that Moshe was taught by Hashem at Mount Sinai that a legal mechitzah cannot consist of פרוא מרובה על העומד - more open space than wall segments - thus indicating that the עומד מרובה על הפרוץ is a biblical requirement. Consequently, Tosfos questions the sages' authority to permit the עולי רגלים to carry within פסי ביראות since such type of enclosures are פרוצ מרובה על העומד (more than 50% open).

Tosfos answers that the Torah required that a mechitzah consist of עומד מרובה על הפרוץ only if (a) the area that it encloses has only three mechitzos or (b) if the mechitzah is breached at, or near, its corners.¹¹⁴ Since פסי ביראות consists of one-amah corner boards on all four sides, the rule of עומד מרובה על הפרוץ does not apply (min haTorah).¹¹⁵

Alternatively, the Ravad¹¹⁶ suggests that the rule of עומד מרובה על הפרוץ is only of rabbinic origin. He submits that Hashem revealed to Moshe Rabbeinu at Sinai all the future enactments and decrees that the sages throughout the generations would eventually legislate. When the Gemara on 15b states that Hashem told Moshe the law of עומד מרובה, it means that Moshe was informed of the sages' future enactment, but Hashem did not introduce that halacah to Moshe at that time in the context of a biblical law.

The Sefas Emes suggests that Moshe was taught at Sinai that a mechitzah which is more than 50% breached lacks the legal status of a mechitzah and hence the area enclosed by the does not have the status of a reshus פסי ביראות havachid min haTorah (which by definition must be enclosed by at least three *mechitzos*). Perhaps, however, the פסי ביראות are sufficient to remove the *reshus horabbim* status from the area and give it the status of a כרמלית. [A karmelis is an area which is neither a reshus hayachid, because it lacks proper mechitzos, nor a reshus horabbim because it is not defined as a public thoroughfare.] Thus, suggests the Sefas Emes, perhaps an area enclosed by פסי ביראות is classified as a karmelis and the sages therefore

had the authority to permit the עולי רגלים to draw water in such an area [because carrying within a *karmelis* (and to a *karmelis*) is only rabbinically prohibited].¹¹⁷

דף יט:

ר׳ יהודה אומר כי״ג אמה וכי״ד אמה

R' Yehuda (Mishna 17b) states that the maximum open space allowed between the corner posts of פסי ביראות is the width of two four-cow teams (see Mishna).

The Gemara (bottom 19a, top 19b) determines that the width of an average cow is 1 2/3 *amos* and thus the space allowed by R' Yehuda is 13 1/3 *amos*.

The Mishna on 15b states that a wall with a gap of more than ten *amos* is not a valid *mechitzah* (even if the wall is עומד מרובה על 11⁸. The Tosfos Horosh comments that apparently the ten-*amah* limit is only a rabbinic law and the sages therefore were empowered to suspend that law for the sake of the עולי רגלים and they were able to permit a wider gap.

The Mishkanos Yaakov¹¹⁹ asserts that a partition which has a gap greater than 13 1/3 amos (which is more than the maximum allowed even for the sake of עולי רגלים) is certainly an invalid mechitzah <u>min haTorah</u>. Accordingly, if one carries an object from a <u>reshus horabbim</u> to an area which is enclosed by four דיומדין (corner boards) spaced more than 13 1/3 amos apart, he is <u>not</u> subject to a chattos because such an area does <u>not</u> have the status of a *reshus hayachid* (since it is enclosed by an invalid mechitzah).¹²⁰

Rabbeinu Yehonason, however, indicates that even a gap exceeding 13 1/3 amos is only a rabbinic invalidation. He explains that the Mishna described the maximum gap permitted for פסי ביראות in terms of teams of cows not merely because the Tanna lived in an agricultural society where distance was Rather, the rabbis measured by cows. determined that it was necessary to leave a gap large enough for one four-cow team to enter the well area while another team was exiting without knocking over the posts - because such a scenario was a typical occurrence at the well area.¹²¹ Thus, R' Yehonason indicates that the reason the Mishna sets the maximum gap allowed at 13 1/3 amos is not because that is the maximum allowed by the Torah, but rather because that is what the sages determined as necessary for the עולי רגלים. This indicates that min haTorah even a gap wider than 13 1/3 amos does not invalidate a mechitzah. Indeed, the Ritva writes that min haTorah any area enclosed by one-amah corner boards is considered a reshus hayachid - regardless of how much space there is between the boards.¹²²

The Chazon Ish¹²³ draws a distinction between a gap that is larger than the standing portion of the wall (פרוץ מרובה על העומד) and one that is smaller (עומד מרובה על הפרוץ). He says that if, for example, the standing part of a wall is fifteen *amos* wide, then a fourteen-*amah* gap will not invalidate the *mechitzah min haTorah* (if there are one-*amah* corner boards) even though the gap is larger than 13 1/3 *amos* (since the wall is yill are the standing part of a wall is only 13 1/3 *amos* or less (as in the case of עמיד), then a gap of more than 13 1/3 *amos* might invalidate the *mechitzah min haTorah*, even though there are one-*amah* corner boards.

דף כ. לא צריכא אע״ג דקא בקעי בה רבים

R' Elazar asserts that if one carries from a *reshus horabbim* to the area enclosed by פסי (obligated to bring a chattos) because חייב ביראות (obligated to bring a chattos) because פסי ביראות (obligated to bring a chattos) because מי ביראות Moreover, even if there is a public [road] passing through the area it still retains its status of a *reshus hayachid*. The Gemara cites others who are of the opinion that if there is a public road passing through the area a reshus hayachid because סי ביראות it is not classified as a *reshus hayachid* because אתי רבים ומבטלי מחיצות it is not classified as a *reshus hayachid* because חיצות י a public [road] passing through a *mechitzah* nullifies the *mechitzah* - and the area is viewed as though it lacks *mechitzos*.

This dispute has a practical halachic ramification with respect to a *tzuras hapesach* (*eruv*). According to the view that אתי רבים

ומבטלי מחיצות, an *eruv* may not be erected around a neighborhood or city which has public roads passing through, because the public traffic nullifies the *mechitzah* effected by the *eruv*.

The Ritva asks why the public road passing through the היראות is significant enough to nullify the *mechitzos* since the road is too narrow to be considered a *reshus horabbim*. The road cannot possibly be more than 13 1/3 *amos* wide for that is the maximum space

permitted between the corner boards of פסי, and we learned that the minimum width of a *reshus horabbim* is sixteen *amos*.

The Ritva answers that the *halacah* of אתי is not dependent on the

11) עי שפייא שהקשה עוד על דברי רבנו יונתן למה גזרו חזייל שיבואו לטלטל מרה״ר למבוי הרי טלטול ברה״ר (תוך די אמות) לא שכיח, והנה לולי לשון רבנו יונתן היה אפש״ל באופן אחר קצת, דהחשש היה שיבאו לטלטל ממבוי (דטלטול במבוי שפיר שכיח בזמן שהיה מותר בטילטול שם) ולכך אסרו חזי״ל לטלטל במבוי ועשכיו תו לא הישינן שיבא לטלטל מכמבוי להייר או איפכא משום דטילטול פחות מד׳ במקום שאסור בטלטל לא שכיח, וממילא תו לא איכפ״ל אם בני מבוי רוצים שלא לטלטל שם ושלא לעשות תיקון), ועי״ע בגמ׳ לקמן דף ח: מר סבר היכרא מלגיו ומר סבר מלבר].

דף ד 12) עי ספר יד בנימין כאן שהביא פלוגתת אחרונים אי רובו דוקא או אפיי חציו (ומקפיד). חוצץ מה״ת.

(13) קובץ הערות על יבמות בהוספות ס״ד (ועי אות הבאה בשם הישועות יעקב שג״כ עמד ע״ז). (14) ור״ל לכאוי דליכא למימר דאה״נ בזה״ז רוב שאין מקפיד הוי חציצה מה״ת דא״כ צריכין (14) ור״ל לכאוי דליכא למימר דאה״נ בזה״ז רוב שאין מקפיד (ובגמי קאמר דלא גזרו על אנו לפטול מיעוט שאינו מקפיד משום גזירה אטו רוב שאינו מקפיד (ובגמי קאמר דלא גזרו על זה רק משום דהוי גזירה לגזירה), ועי ישועות יעקב יו״ד סימן קצח-א שעמד על הערת קו״ש ור״ל שאה״נ רוב שאינו מקפיד הוי חציצה מה״ת אחר תקנת חו״ל (ומבאר דהא דלא גזרו על מיעוט שאינו מקפיד משום רוב הוא משום דחציצה על רוב גופו לא שכיח עיש).

10. עוייע בשויית אחיעזר חייג לג-א שכיון לתירץ זה, ועייש מה שהביא דבר מחודד בשם שויית מהיייא הלו וסיי סייח לפרש עפייז למה חציצה בכל הגוף הוי חציצה מהיית אפיז אם אינו מהריייא הלו וסיי סייח לפרש עפייז למה חציצה בכל הגוף הוי חציצה דבר מחודד בשם שויית מקפיד על חציו מצד הדון חציצה דברן, עייש, ועייע שם מקפיד עלו והיינו משום דבהרכרח מקפיד על חציו מצד הדין חציצה דרבן, עייש, ועייע שם בקובי ערות שמצד לתרף דמה שמקפיד על חציו מצד הדון חציצה דרבן, עייש, ועייע שם בקובי עלו והיינו משום דבהרכרח מקפיד על חציו מצד הדון חציצה דרבן, עייש, ועייע שם בקובי ערות שמצד לגרף דמה שמקפיד על מציו מצד הלכות חציצה לא מיקרי קפידא, וכייכ בשויית מנחת שלמה חייב סינון עיין, ולכאוי כן צייל בענין הא דהביא הרמייא וסימן קציט סייא) בשם השערי דורא דלכתחילה לא תטבול אפיי בדברים שאינן חוצצין דיש להקשות לפייז דאייכ כל חציצות, ועייע ברמייא שסעוים טקיין נוסיין וסייז שם, ועייע בקהליי עמייס סוכה סימן הי.

17) דעת הגאונים מובא ברמביים פייב מהלי מקואות הלי טייו דמחשבין שערות בפני עצמן וגוף בפנייע (ועי ריטבייא כאן שכתב דזהו כוונת רשייי כדעת הגאונים דחשבינן גוף לחוד ושער לחוד. 28) עייש ברמביים שחולק וסייל דאין מחשבין שערות בפנייע אלא הוו חלק מכל הגוף, ועי שוייע יוייד סימן קצייח סייה שהכריע כדעת הגאונים.

(19) עי שפת אמת עמייס סוכה דף ו. דמדייק כן מרשייי שם והקי מהיית דמקום אחד בשער מיקרי חציצה בכל השער, עיש, וראיתי בספר ייאשד הנחליסיי בשם שויית אבנייז יוייד סימן רסייד דנקט בפשיטות דרק מקום הקשר חוצץ ולא מיקרי חציצה ברוב שער אאייכ יש הרבה קשרים בכל שער ושער.

. (עי ספר אשד הנחלים). עי חזוייא יוייד סימן צייד סוף סקייה (עי ספר אשד הנחלים).

21) כך מדייק שפייא סוכה דף ו. מדברי רשייי שם, ועי פרישה סיי קצייח סייק כייג דמסתפק בוה.

22) חייב סימן קמייז.

23) עי שויית אבנייז יוייד סימן רנייט סקייח וסימן רסייג שדן לענין **שיניים** דאולי נידונים בפנייע כיון דנתרבו כמו שער מקרא **את** בשרו, את הטפל לבשרו, וכן עי בספר ייבגדי ישעיי יוייד סימן כייג שדן לענין הצפרנים דאולי אף הם נידונים בפני עצמן.

דף ה 24) עי דף יב: דקסבר רב יהודה דחי חשוב כמחיצה **מן התורה** וכן פסק הרמביים (ועי תוסי פו. דייה קורה שמבאר דקורה ודאי **לא** הוי מחיצה מהיית אף למייד דסייל קורה משום מחיצה).

25) וכתב רשייי דאינו פסול אאייכ הוא לחי העומד מאיליו אבל אם הוקבע מתחילה לשם לחי כפר, ועי תוסי דף ה: סודייה ארבע שמבאר דכשהוקבע לשם לחי אז יש קול בדבר ואיכא כשר, ועי תוסי דף ה: סודייה ארבע שמבאר דכשהוקבע לשם לחי אז יש קול בדבר ואיכא היכירא אעייג שהוא רחב ארבע [ועי תורת חיים כאן שרייל דרב הונא אינו פוסל לחי ארבע אייג הוא המשק בנין כותל המבוי דדוקא בכהייג אמרינן דלא הוי לחי משום דנראה כהמשך כותלי המבוי (אפי אם הוקבע לשם לחי).

כווניי ווניבוי אובי אום וווקבי יסם יו 26) פרק יייז מהלי שבת הכייב.

20) בו קרי געון 27) שם.

28) כך מבואר מהא דפסק הרמביים שם כאביי (לקמן ריש דף טו.) דלחי העומד מאיליו הוי לחי ומבואר שם דסייל לאביי דהוי לחי משום דלחי הוא משום מחיצה.

(29) וכן מבואר בריטב״א כאן דף ה. ד״ה ד׳ אמות (בתירוץ ראשון) דרב הונא ס״ל לחי משום היכירא ולכך פוסל לחי רחב ד׳ אבל למיד משום מחיצה כשרה משום דכל דמשיך וסתים טפי היכירא ולכך פוסל לחי רחב ד׳ אבל למיד משום מחיצה כשרה משום צייע שהרי מבואר לקמן סוף דף טו. דרי הונא ס״ל כאביי דלחי העומד מאיליו הוי לחי ואייב צייע למה פוסל ר׳ הונא כאן לחי ארבע, וצ״ל כמשי׳כ תוס׳ שם סוף דף טו. דרי הונא מייד מצייע לחי הינא כאיד מצייע מצייע מצייע מצייע הייד משום מחיצה כשרה משום דכל דמשיך וסתים טפי היכירא ולכך צייע שהרי מבואר לקמן סוף דף טו. דרי הונא ס״ל כאביי דלחי העומד מאיליו הוי לחי ואייב צייע למה פוסל ר׳ הונא כאן לחי ארבע, וצ״ל כמשי׳כ תוס׳ שם סוף דף טו. דרי הונא איזיר שם לפי דברי רב (וליה לא סבירא ליה חכי).

(30) וכייכ הרשבייא כאן בדף ה. דייה ארבע, וכן מוכח ברשיי כאן שפירש דעסקינן בלחי העומד מאיליו (ומבואר בדף טו. דאביי סייל דלחי העומד מאיליו הוי לחי משום דסייל לחי משום מחיצה כייל, ולפיייז צייל דהא דקאמר הגמי דלחי העומד מאיליו לית ביה היכר מיימ אית ביה היכר קצת [עייי שסמכו עליו מעייש, עי שו״ת רעייא סימן לייה דייה ואין], ועייע בהגהה על חיי הרשבייא מוסד הרייק אות 131).

> ין , 31) עי שוייע סימן שסייד סייב ומשנייב שם סקייח (וכן פסק הריייף והראייש).

conditions of a *reshus horabbim*. Any road used by the public is significant enough to nullify a *mechitzah* regardless of whether it conforms with all the requirements of *reshus horabbim*.

Alternatively, Tosfos (6b, in answer to another question) postulates that a sixteen *amah* wide road that narrows at certain points is considered a *reshus horabbim* along its entire length, even at the narrow sections. Accordingly, if the road passing through the פסי cordingly, if the road passing through the ביראות is generally sixteen *amos* wide most of the way, the entire road is classified as a *reshus horabbim* - even the narrow portion passing through the מסי ביראות

דף ב 1) כך היא דעת רוב ראשונים דמקום מוקף ג׳ מחיצות הוי רה״י גמורה מדאו׳ והזורק מרה״ למורה מדאו׳ והזורק מרה״ למורו חייג הטרב חטא (ע׳ ר׳ יהונתן כאן, וכן ע׳ סוגיא לקמן דף יא: דוף יב: וברש״י שם מרה״ למוכו חייב חטאות (ע׳ ר׳ יהונתן כאן, וכן ע׳ סוגיא לקמן דף יא: דוף יב: וברש״י שם מרה״ למוכו חייב השאות על הרמביים פייז מהלי שבת הלייט וע׳ בה״ל רמים סימן רס״ג שהביא עוד ראשונים), אולם דעת הרמביים שם בפי״ז מהלי שבת הליט וע׳ בה״ל היד דיד המקום מוקף ג׳ מחגיא לקמן דף יא: דוף יב: וברש״י שם שהביא עוד ראשונים), אולם דעת הרמביים שם בפי״ז מהלי שבת הליט וע׳ בה״ל היד דמקום מוקף ג׳ מחניא עוד ראשונים), אולם דעת הרמביים והייז מהלי שבת הלי מוני ביה״ל רמים מסור מחטאת), וכן מביא מדי היד דמקום מוקף מביא בחייח לקמן דף יבי [מ״מ מלי שנחר מרמביים והר״ח ניחא היד הקטור בטוי מחטאת), וכן לטלטל ע״י לחי קמורה במבוי כיון דמדאוי מותר לטלטל בכרמלית) וע׳ רש״ש שבת דף ו: שמזויק בדברי רש״י שם דייה קמייל דמשמע דסיל כהרמביים, וכן משמע קצת ברש״י כאן בטלטל ע״י לחי קורה במבוי כיון דמדאוי מותר לטלטל בכרמלית) וע׳ רש״ש שבת דף ו: בזמני, וע׳ לחי קורה במבוי כיון דמדאוי מותר לטלטל בכרמלית) וע׳ רש״ש שבת דף ו: בזמני, וע׳ רי פרץ כאן שדחה הדיוק) (וע׳ רבינו יהונתן לקמן דף יא: במתניי כאן במשיי כאן במתני, וע׳ רי פרץ כאן שדחה הדיוק) (וע׳ רביני והונתן לקמן דף יא במתני סוף דף ג. בשמני, וע׳ רי פרץ כאן שדחה הדיוק) (וע׳ ברבינו יהונתן לקמן דף יא: במתניי כאן במניי, וע׳ רי פרץ כאן שדחה הדיוק) (וע׳ ברבינו יהונתן לקמן דף יא במתני סוף דף ג. שפרצתו שם בדמי הניים, שבי דתנקון לחי וקורה הוא הלכה למשה מסיני! וכן ע׳ תוסי סוף דף ה: דייה ביצו שוביע שים בידלית ומסיני וכן ע׳ עעין הבחיי העביד דמניו ברטיי, שבי דמין ומתנו המבוי בלחי וקורה וע׳ כעין החיי הערשייא בי דמיתוי בשי בומינו בוביא זי תנקנו המוי בלחי וקורה וווור במוי בישי בייי, בויש לעו מסיני ונת מייי נעיש ביצוי לניון לחי וקורה הותני בבמי בלחי מסיני וכן בעיש ביצוי לניון ברטיי בעיש ביצויי, שבי דמניון לחיון וני בשיש בידמיי ומיי מורה).

2) קייייל כרב דאמר לקמן דף ו: דהלכתא כתייק שם דלחי וקורה סגי דוקא במבוי סתום אבל מבוי מפולש צריך לערב בצורת הפתח מצד אחד (עי רשייי על המשנה כאן וברשייש).
(3) ויש סמך ללשון בנייא שקורין לצוהייפ עירוב מגמי לקמן דף ו: - אמרו לו אין **מערבין** רהייר

3) ויש סמך ללשון בנייא שקורין לצוה״פ עירוב מגמ׳ לקמן דף ו : - אמרו לו אין **מערבי**ן בכך...כיצד **מערבין** מבואות, ודו״ק. **

4) סימן שסייג סוף סעיף כייו.
5) סימן שסייג סוף סעיף כייו.
7) כך כתב בחיי הרשבייא והריין כאן וכך קיייל בשוייע סימן שסייג סעיף כייו (ואעייפ שלשון
7) כך כתב בחיי הרשבייא והריין כאן וכך קיייל בשוייע סימן שסייג סעיף כייו (ואעייפ שלשון
8) הרמביים לאו דוקא, אולס דעת הביית אמיר שם בסימן שכייו לאם משמע כן, כבר כתב המיימ דלשון הרמביים לאו דוקא, אולס דעת הביית אמיר שם בסימן שכייו (דייה לאם משמע כן, כבר כתב המיימ דלשון הרמביים לאו דוקא, אולס דעת הביית מאיר שם בסימן שכייו (דייה לאם משמע כן, כבר כתב המיימ דלשון הרמביים לאו דוקא, אולס דעת הביית מאיר שם בסימן שכייו (דייה ואם היה ודיה ולענייד) אינו כן אלא סייל דלא מאינו כן אלא סייל דלא מאולס דעת הבית מאיר שם בסימן שכייו (דייה ואם היה ודיה ולענייד) אינו כן אלא סייל דלא ממינ לחי כשפתח המבוי גבוה יותר מכי אמות (משום לא פלוג, ומדויק שם דאפיי אם הלחי עצמו פחותה מכי אמות מיומ לא מהני יותר מכי).

6) זייל המשנה "מבוי שהיא גבוה וכו," ובחיי המאירי (סודייה ואחר) מבאר דלשון "מבויי" (במתניי רילי מיקוקו המבוי" דהינו הקורה (וכן משמע קצת ברשיי כאן, עי נלהייש כאן), והא במתני רילי מיקוקו המבוי" דהינו הקורה (וכן משמע קצת ברשיי כאן, עי נלהייש כאן), והא במתני רילי מיקוקו המבוי" דהינו הקורה (וכן משמע קצת ברשיי כאן, עי נלהייש כאן), והא במתני רילי מיקוקו המבוי" דהינו הקורה (וכן משמע קצת ברשיי כאן, עי נלהייש כאן), והא בתנו בחני במתניי דמבוי שנשנה "בהינו הקורה (וכן משמע קצת ברשיי כאן, עי נלהייש כאן), והא בתנו במתני דמבוי שגובה מכי אמה ימעט, רייל שפיל הקורה לתוך חלל מבוי, ואי דקויייל בדף ה: דבעינו קורה על גבי מבוי אוזי און האייצ להשפיל בתנוך לה מבוי, ואף דקויייל בדף ה: דבעינו קורה של גבי מבוי אוזי המבוי אלא קורה שמונח בתוך חלל פתח המבוי (או קורה שמונח הלכה סימן שסייג סבייו דייה אינו, אולם עי תוסי הראייש שהקשה על אלו המפרשים לשון מבוי "הכשר המברי" (כמשייכ המאירי) דלפיז מהו הפי בלשון "והרחב מעשרי" דלשון זה נופל ייהכשר המבוי" ולא על יהפשר מבויי (וממילא מפרש דמבוי ומרים וממו המבוי (או ייהפשר משורי) וממינו המבוי ומא ריביה ולא קורה שנות שהיה שהקשה על אלו המפרשים לשון מבוי "הכשר המברי" (או עדי המבוי נאו ומבוי וממערי" בלשון זה נופל יה מצוי שהקשה על אלו המפרשים לשון מבוי "הכשר המבוי" (כמשייכ המאירי) דלפיזי מהו הפי בלשון "והרחב מעשרי" דלשון זה נופל יהכשר מבוי עות המבוי (או התה מבוי (או פתח המבוי, עיש), וכן עי ברמביים פיז הייד ובשוייע סימן שסיג סעין כיון דמשמע דיימבויים וויינו חומות המבוין (או פרחב מבויין).

במתניי היינו "יפתח המבויי" [דהוא חלל המבוי] וכדאיתא בגמי ריש דף ג'. "יחלל מבוי תנןי". 7) ובבית מאיר סימן שסייג סבייו הקשה [אדרבה] מלוה לא קאמר מתניי דמבוי שהוא למעלה מכי יש לה תקנתא עי"י לחי, [[לכאו' אין זה קושיא כלל אאייכ מפרשינן "ימבויי" במתניי "יפתח מבוי" כדעת התוסי הראייש, אבל אם מפרשינן "מבויי" היינו "קורהי לחוד, וקיילן, ורצה הבית שיריך לזכר שיש לקורה זו תקנה עי"י לחי שהרי לחי לחוד וקורה לחוד, וקיילן, ורצה הבית מאיר להוכיח מזה נגד הראשונים דלא מהני לחי כשפתח המבוי בנוה למעלה מכי ודאי לא מאיר להוכיח מזה נגד הראשונים דלא מהני לחי כשפתח המבוי גבוה למעלה מכי משום לא פלוג, ומשמע דסיל דלא מתני לחי בפתח מבוי גבוה מכי אף אם הלחי עצמו אינו גבוה אלא י טפחים, וטעמו משום לא פלוג, ולכאוי צייל דסייל דצריך להשפיל כותלי המבוי אם הם גובהין מכי אמות ולא מהני השפלת הקורה לתורך חלל המבוין. דאי מהני השפלת הקורה לתוך חלל המבוי למה נרע לחי מסורה, ודויים (וזה ושל אכסוסנת הבניה"ש שהבאו לעיל).

דף ג 8) כך קינייל, וכן הוא דעת רוב ראשונים בשבת דף ח: דמותר לכתחילה לטלטל פחות מדי אמות בההייר, אולם עי רשבייא שבת דף ח: בשם הראבייד ובהשנת הראבייד מייב מהלי שבת הטייו דסייל דלא התירו טילטול ברהייר פחות מדי אלא בשעת הדחק (ולפי שיטת הראבייד ודאי קשה טעמא דרבינו יהונתן).

9) עי בספר "בכור ישראלי" (נדפס בסוף ספר "אשד הנחלים" עמ"ס עירובין) אות אי שמעורר דגזירה זו לכאו לא שייך אלא במבוי הפתוח להייר אבל במבוי הפתוח לכריל לכמו לכמו לא שייך אלא במבוי הפתוח להירי אבל במנוי הפתוח לכריל לכמו לכאו לא שייך אלא במבוי הפתוח להירי אבל במנוי הפתוח לכרימלית לכאו ליכא ליכא יון לכאו לא שייך אלא במבוי הפתוח להירי אבל במנוי הפתוח לכריל במנוי בלי תקון הרי מותר לכתחילה לטלטל מכרמלית לתוכו שהרי אחר שגדו חזייל שלא לטלטל מברי במבוי בלי לכמיל לכמוי למי שנהו חזיל שלא לטלטל מברובין) אות זיקן הרי מותר שגדו חזייל שלא לטלטל מברוביו לכרמלית למקום מוקף גי מחיצות ישראיה אבייה אמיי דמותר לכתחילה לטלטל מכרמלית למקום מוקף גי מחיצות כיון דחכמים עשוהו לכתחילה לטלטל (תוך די אמות) מכרמלית למקום מוקף גי מחיצות כיון דחכמים עשוהו וכיברמלית (כדמצינו לענין קרפף), וכן נוטה דעת המשנייב בביהיל סימן שמייו סייג דייה ומותר, וכיבר החזויא סימן סיו סייק ייח (אולם עי ביהיל סי שסייה דייה מפני שמסתפק בדין זה), וכארו צירק היקף גמור לכמלית לבתוח לרחייר משום דעיק ניתן לגול בין פרפו, וכן נוטה דעת המשנייב בביהיל סימן שמיו סייג דייה ומותר, וכיבר המזוויא סימן סיו סייק ייח (אולם עי ביהיל סי שסייה דייה מפני שמסתפק בדין זה), וכארו צירק היקף גמורן לביקר מביון לגולם גיבריהיל סי שסיה דיה מפני שמסתפק ביון וזריה ולארא יבינו סיו סיק לייח לגולם גיבויהיל סי שסיה דייה מפני שמסתפק ביון ולכאו ציר לרא שייך לתלוק בין פתוח לכרמלית נפתול אתו לא חשיב כרהיי וליכא למיפלג בין פתוח לרהייר לפתוח לרהייר לפתוח לרמלים.

(10) [לפי מה דביארנו לעיל לא שייד מצוה זו אלא במבוי הפתוח לרה״ר אבל בפתוח לכרמלית ודאי ליכא שום מצוה לעשות תיקון שהרי מותר לטלטל מכרמתית למבוין והנה כתב השפת ודאי ליכא שום מצוה לעשות תיקון שהרי מותר לטלטל מכתמתית למבוין והנה כתב השפת לטלטל במבוי, ורש להקשות עוד על דברי שפת אמת דאת״ל דחו״ל תיון מצוה לעשות תיקון למנו אנם רוצים לטלטל במבוי, ורש להקשות עוד על דברי שפת אמת דאת״ל דחו״ל תיטו מצוה לעשות תיקון להי וקורה כשבני מבוי אינם רוצים לטלטל מכרמתית למבוין העוד אישר למציע ברוצים לטלטל במבוי, ורש לסשל אנינו בצוה לעשות תיקון אמת דאת״ל דחו״ל תיקנו מצוה לעשות תיקון למטל במבוי, ורש לסשלא רצו לטלטל שם, א״כ צ״ע למה בכלל גורו איסור טלטול במבוי ולמה לא סגי להבו יקון לחיו וקורה תיקון לחי וקורה לחוד, אלא ודאי יותר מסתבר כמש״כ הגאון יעקב שהבאון בסמד במון במנים.

(32) ז׳׳ל הבית הבחירה כאן (ד׳׳ה כבר ביארנו) - להוציא מדעת האומרים דאין נעילת דלתות מועלת אלא לזמן נעילתן (ע׳׳ש בהגהה 222 שכ׳ דזהו דעת רבנו אפרים המובא בהשלמה) וע׳׳ש במאירי מה שהק׳ עליו מגמ׳ לקמן דף קא., (ושיטה זו נזכר גם בחי׳ המאירי כאן סוף דף ו:).

(33) ועוד מחדש ר׳ אפרים דאפיי בזמן נעילת הדלתות לא הוי רה״י גמורה אלא דדינו ככרמלית ועדיין אסור לטלטל בו מדרבנן אלא שאין חייבין עליו (ע״ש בבית הבחינה ככרמלית ועדיין אסור לטלטל בו מדרבנן אלא שאין חייבין עליו (ע״ש בבית הבחירה ד״ה יש למקצת גאונים ועי בחיי המאירי ד״ה ויש דעת שלישי לומר והוא דעת ר׳ אפרים ז״ל וכו׳).

34) עבודת הקודש שער בי אות די (מבוא במיימ שם בפייז הייז), ורשייי דף ו : דייה חייבין מבואר דרייי מצריך נעילת בי דלתות עי תוסי דייה והאמר.

35) עי סימן עייח שמאריד בראיות.

36) חייא אוייח סימן קלייט ענף ג׳ [כתב שם דלהרמביים דסייל דלא בעינן אלא ראוין לנעול ודאי צייל דלא מהני הדלת אלא בצירוף צורת הפתח, ומסיק שם דגם לדעת הרשבייא מסתברא לומר דלא מהני הדלתות בזמן שהן פתוחות אאייכ יש שם צורהיים.

(37) והנה בדברי האגיימ וחזוייא משמע דדלתות בלא צורת הפתח לא מהני כלום, וצייב למה לא מהני כלום, וצייב למה לא מהני לשוייי כרמלית שהרי תו לא דמי לדגלי מדבר כיון שאינו מסור וצייב למה לא מהני לשוייי כרמלית שהרי תו לא דמי לדגלי מדבר כיון שאינו מסור לרבים בכל עת, ועייש בחזוייא סוף סקייה משייכ בזה (וגם עי בדברי האגיימ שם), ועי אגיימ שם שמבאר דהא דלא הוזכר דבר זה ברמביים ובפוסקים דבעינן גם צורהייפ הייל משום דסתם דלתות היה להם משקוף וצורהיים נוכן מצינו בתוסי לקמן כב. דייה אגיימ שם שמבאר דהא דלא הוזכר דבר זה ברמביים ובפוסקים דבעינן גם צורהייפ הייל משום דסתם דלתות היה להם משקוף וצורהיים נוכן מצינו בתוסי לקמן כב. דייה היא דנקט למילתא דפשיטא דהיה לירושלים צורהייפ, ועי שפת אמת כאן ריש דף ו האדנקט למילתא דבריו נקט דלא בעינן צורהייפ (שלא כחזוייא ואגיימ) ואחייכ הביא ראיה דבתחילת דבריו נקט דלא בעינן צורהייפ (שלא כחזוייא ואגיימ) ואחייכ הביא ראיה דרוחילת דבריו נקט דלא בעינן צורהייפ (שלא כחזוייא ואגיימ) והחייכ כיצד) דמבואר דרוחילת צריך תיקון צורה הפתח אף דדלתותיה נגעלות בלילה - כדעת האגיימ וחזייא.

38) כתב הרמביים בפרק ייזי מהלי שבת הייי דאין צריך לנעול הדלתות בלילה אלא צריך שיהא ראויות להנעל, ועי בחיי הרשב״א כאן ובמ״מ שם שמבארין טעמו, ומובא דעי זו בשו״ע סימן שס״ד ס״ב בשם י״א [אולם ע׳ רמב״ם פרק י״ד שם סוף הייא וכן בפיא מהלי עירובין סוף ה״א שמשמע דצריך ננעלות בלילה דוקא, עי אבנ״ז ח״א או״ח סימן רסה-ג וסימן רס״ז ורעב-טו, וע״ע דברי יחזקאל ה-כג מש״כ לישב סתירת הרמב״ם].

דף ז (39) וכן הביא תוסי כאן דף ו. דייה כיצד בשם הבהייג ועי ביאור הלכה סימן שמייה סייז דייה שאין שמציין עוד חבל ראשונים דסייל כן.

(40) עייש בתוסי שמבאר דאעיג שבאמת היו הרבה יותר מששים רבוא בהמדבר עם הנשים וטף וערב רב יייל דלא גמרינן אלא מילתא דכתיבא בקרא במספרם, ועי שם בלשון המחבר שכתב דלדעה זו בעינן ששים רבוא עוברים בו בכל יום עייש במשנייב סייק כייד ובבהייל ושעהייצ שם.

(41) עייע ברשייי שם ובדייה אבולי דמדויק דרהייר דאוי צריך שיהא מכוון משער לשער, ומשמע דאם רחובות העיר מתעקמים קצת תו לא הוי רהייר, ועי ריטבייא שבת ו. שהביא דעת רשיי וכי דלא הסכימו בזה כל המפרשים, ועי משכניי סימן קכייב סימן בזה אי בעינן מכוון משער לשער, ועי מגייא סימן שמייה סקייח שכי קכייב שמפלפל בזה אי בעינן מכוון משער לשער, ועי אגיימ אוייח חייא סימן קיימ ובחייה דבעינן שהשערים מכוונים משער לשער, ועי אגיימ אוייח חייא סימן קיימ ובחייה סימו כייח אוי גרייד בעינו כייח מייח מיון מכיים סימן מכייח סימן קכייב שמפליי סימן מכונים משער לשער לשער, ועי מגייא סימן קיימ ובחייה סימו בייזה.

42) כך מובא בשויית בית אפרים בשם ספר ״דרך אניה״ שכך שמע מה פני יהושע. 43) עי רשייי בשבת דף צו: שכתב מחנה לוי׳ רה״ר היה ״משום שהכל מצוין אצל משה״ אולי יש לפרש ע״פ דברי פנ״י דרש״י לשיטתו דבעינן סי רבוא ורצה לפרש שהכל הלכו שם לנדוב שקלן למשכן, ע״ע ״אמת ליעקב״ שם.

44) עי חיי רמביין לקמן דף נייט, וכן מדויק בהרמביים פיייד מהלי שבת דלא נזכר תנאי של ששים רבוא, ועייע בבהייל שהביא עוד הרבה ראשונים דסייל כן.

(45) ולהלכה הביא השוייע בסימן שמייה סייז בי דעות, ועייש במשנייב ובהייל וכן במשנייב ביהיל וכן במשנייב במשנייב ובהייל וכן במשנייב בסימן שסייד סקייח ובהייל שם שמסיק בשם אחרונים דכיון דנהגו העולם להקל אין למחות ביד המקילין מיימ ראוי לבעל נפש לחוש לדעת המחמירין שלא לטלטל עייי צורת הפתח לבד.

46) בקונטרס ייאום אני חומהיי שהדפיס לבאר דעתו שמותר (ומצוה) לעשות עירוב בברוקלין, וכן עי בשויית משנה הלכות חייח סימן קייא סקייז וחי.

47 תשובת הגרמייפ זייל להרי מנשה קליין זייל נדפס במשנה הלכות שם סימן צייד, ובאגיימ אוייח חייה סימן כייח, עייש באות יי.

(48) בביאור הסוגיות דאתי רבים ומבטלי מחיצות (ובענין השאלה כללית אם מותר לעשות עירוב בעיירות גדולות) עי באג׳׳מ או׳׳ח ח׳׳א סימן קל׳׳ח וקל׳׳ט (וגם בתשובה הנ׳׳ל), ומסיק דאין לעשות עירוב בברוקלין ומנהאעטן שהוא בנוא יארק, ועייע באריכות בשויית בית אפרים או׳׳ח סימן כ׳יו וביש ובמשכנות יעקב או׳׳ח סימן ועייע באריכות בשוית מער אב ארי אחרן, קכ-קכב, ועייע בשו׳׳ת משנת ר׳ אחרן ח׳׳א סימן כ׳יו (וע׳׳ש בפתיחה לסימן וי אות ו-ח שכתירם סימן כ׳יו שנייט מימן קל׳יח וקל׳׳ט (וגם בתשובה הנ׳׳ל), ומסיק דאין לעשות עירוב בברוקלין ומנהאעטן שהוא בנוא יארק, בתשובה הנ׳׳ל, ומסיק דאין לעשות עירוב ברוקלין ומנהאעטן שהוא בוא בוא סימן כייו במשכנות יעקב או׳יח סימן קכ-קכב, ועייע בשו׳ית משנת ר׳ אחרן ח׳׳א סימן כ׳יו (וע׳׳ש בפתיחה לסימן וי אות ו-ח שכתב סיכום קצר לדברי הבית אפרים ומשכני׳׳).

(10) כאן סימן יי, וכן קיייל בשוייע סימן שסייג סייל (ועי חיי הריין לקמן דף יד: דייה עשה שמצד דאולי לא מהני קורה לחצי מבוי, ועייש בהגה מהמוייל שהביא מכל הראשונים דנקטו לפשיטות דמהני קורה לחצי מבוי כמו שמהני לחי).

(51) שם ס״ק כ״א, והוכיח כן מהא דקאמר רב כהנא דאפי׳ לדברי המתיר להניח קורה באלכסון צריך שלא יהא באלכסונו יותר מעשר.

52) מובא בשער הציון שם סייק קיייד.

53) ולישב הוכחת הט״ז מהגמ׳ כתב השעה״צ דצריך לחלק בין פתח המבוי לתוך המבוי (וצ״ב), וע׳ חזו״א סימן ע״ב ס״ק י״ב מה שהקשה על זה, ודעתו כהט״ז

דף ט 54) הכי איתא בגמי דף י. - הלכתא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נדון משום לחי וכן קייייל ברמביים פייז הלי כייב ושוייע סימן שסייג סייט, והנה מצינו במפרשים גי

אופנים של לחי הנראה מבחוץ (ונקטנו רק אחד מהם), עי רשייי (ותוסי) ועי ראייש סימן יייא ובהגי הבייח שם וקריינ ועייע בבייי ובבייח בסימן שסייג.

(להגי רי רפאל שפירא אבייד ור״מ בוולאזין, חמיו של הגר״ח סאלאווייציק ז״ל) ח״א סימן ני סוף ד״ה והנה דעת הרי״ף ז״ל דבין (קצת מדבריו נזכר בקהלת יעקב כאן סימן ה׳ ד״ה ולכאו׳ וסימן ו׳ ד״ה נתבקשתי.

56) ואהיינ מדאוי אין נידון כמחיצה והזורק לתוכו פטור (כלוי למקום שיש בי דפנות ולחי שנראה מבחוץ), ועי משייכ בזה החזוייא סימן עייד סייק יייב.

57) כד הביא הקהלייר ריש סייו שכן אמר לו החזוייא (וכייכ החזוייא סימן עי סייק טייו וטייז, מובא שם בקהלייר סוף הסימן) - ועייע משייכ החזוייא סימן פייו סקייה. 58) סימו וי.

סטן סיבן ייש בסוף סימן לייד שם שכי דאיירי בדאיכא צורת הפתח לדופן השלישית 59) הראייש בסוף סימן לייד שם שכי דאיירי בדאיכא צורת הפתח לדופן השלישית ומיימ לא מהני אם אינו נראין הלחיין מפנים (והביאור הוא דאפיי אם לחי מבחוץ כשר מטעם היכר צורת הפתח מבחוץ פסול כיון שמבחוץ לית ביה תורת מחיצה ולא מצינו שתיקנו צורהייפ משום היכר.

(60) וכן החמיר התבואות שור בחדושיו לעירובין דף יא: (בסוף ספרו על יו״ד) דקנים של צורת הפתח צריכין לסתום חלל הפרצה (מובא בשערי תשובה סימן שס״ג סעיף כ״ו), וכן בשו״ת פנים מאירות ח״ב סימן קמ״ג, וכן שו״ת אב״נ או״ח שס״ג סעיף כ״ו), וכן בשו״ת פנים מאירות ח״ב סימן קמ״ג, וכן שו״ת אב״נ או״ח סי״ג סימן רפ״ט, וכן מדויק בדברי ר׳ יהונתן (סוף דף ב: בדפי הרי״ף) דצריך עמודי סימן רפ״ט, וכן מדויק בדברי ר׳ יהונתן (סוף דף ב: בדפי הרי״ף) דצריך עמודי צורה״ פלסתום פתח ממנון לטיין מייג, וכן שו״ת אב״נ או״ח סימן רפ״ט, וכן מדויק בדברי ר׳ יהונתן (סוף דף ב: בדפי הרי״ף) דצריך עמודי צורה״ פלסתום פתח המבו׳ קצרין זיוק זה מובא בב״ח סימן שס״ג (ד״ה ומ״ש צורה״ פלסתום פתח המבו׳ קמ״ג, ודיוק זה מובא בב״ח סימן שס״ג (ד״ה ומ״ש צורה״ פלסתום פתח המבו׳ קצר, ודיוק זה מובא בבשיח סימן שט״ג (ד״ה ומ״ש בספר תיקון עירובין פ״ב סוף ס״ק נ״ו שהביא בשם שו״ת תשורות ש״י ח״א סימן שט״ז שפסק להמל בזה.

ບ_ບຸ່ບບ າ¶

(61) ויש לעיין אי צריך להעמיד הלחי דוקא אצל כותל השני (כמו שציירתי בציור בפיור בפיוס) ולא אצל הפס ג׳ כיון שהפס רחוק ג׳ מהכותל כמשיכ תוס׳, אולם יתכן דמאחר שמעמיד לחי אחר אז מודה תוס׳ דחשוב הפס ככותל המבוי ויכול להעמיד הלחי אצל הפס (והא דכתב תוס׳ דהפס רחוק ג׳ מכותלי המבוי אין זה אלא כל כמה שרוצה שיתומש בהפס משום לחי, ודוייק).

62) שהרי כתב רי יהונתן לקמן על המתניי דף יא: (ריש ג. בדפי הרייף) דהטעם דבעינן לחי סמוך לכותלי מבוי הוא שלא נימא אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה.

(63) בחידושיו על המסכי (בסוף הספר), נזכר בשו״ת רע״א קמא סי״ח וגם בקהל״י ריש ס״ה (ע״ש שהביא בשם הירושלמי דפס ג׳ אמות ועוד מועיל גם ללחי).

64) ועי בקהלייי שכוון לתירץ זה ועייש מה שמפלפל בה.

(65) שויית קמא סימן יייח (ועייע בגאון יעקב כאן שגם הקי על תוסי מכח הירושלמי). (66) עי מה שמפלפל בזה הקהלייי (ואולי כוונת רעייא הוא דכדי לסתום פתח המבוי צריכין לחשוב הפס גי ככותל המבוי, וזהו סתירה לדין לחי דלחי צריך להיות כדבר נוסף על המבוי (כמו שמצינו דפס די פסול משום לחי, ואעייפ דכתב רשייי דף ה דהיכא דסמכו עליו משום לחי כשר היינו משום דדעתו להדיא לאפוקי מתורת כותל מבוי, משאייכ הכא אייא להוציאו מתורת כותלי מבוי כיון שצריכין לסתום בו הפתח, וכעין זה בבית מאיר סיי שסייג סייו עייש].

רף יא 🗍

67) הבית מאיר בסימן שכייו סעיף כייו (דייה ולענייד, נזכר לעיל בדף בי בהערה 7) חולק על תוסי ושאר ראשונים (עי רשבייא כאן ובריש פירקין) וסייל דמוכח חולק על תוסי ושאר ראשונים (עי רשבייא כאן ובריש פירקין) וסייל דמוכח במכילתין דלא מהני לחי במבוי שגבוה עשרים והקשה שם האיד שייד לאוקים הברייתא במבוי מפולש וכדומה הרי הברייתא מבואר דעסקינן במבוי שאפשר לתקנו עייי קורה (עיי שימעטו מכי), ולבאר כוונת תוסי עי משייכ גאון יעקב כאן, לתקנו עייי קורה (עיי שימעטו מכי), ולבאר כוונת תוסי עי משייכ גאון יעקב כאן ובאופן יותר מרווח עי בהגי רי יוסף מווילנא (נדפס בעמוד כט. בסוף הגמי, וכן עי בהגי רי יהודה ברי יוסף מווילנא (נדפס בעמוד כט. בסוף הגמי, וכן עי בהגי רי יהודה ברי מתוח עי בהגי רי יוסף מווילנא (נדפס בצית מאיר שם מצדד לפרש תוסי כמותס, ועי היטב דברי שויית רעייא חייא סימן ייח בדייה אבל).

68) בבכור שור (דהיינו חידושים על המסכתא הנדפס בסוף ספר תבואות שור על יוייד, מובא בשויית רעייא חייא סימן יייח) ועי בהגי רי יהודה בכרך כאן.

(69) וכן מדויק בריטבי׳א דף י: סוד׳׳ה עושה פס, וכ׳׳כ האור זרוע (מובא בדרכי משה סימן שס׳׳ג מיקל בזה (כרבינו פרץ) ועי משנייב סימן שס׳׳ג ס׳׳ק כ׳׳ג ובשערי משה סימן שס׳׳ג מיקל בזה (כרבינו פרץ) ועי משנייב סימן שס׳׳ג ס׳׳ק כ׳׳ג ובשערי ציון שהביא פלוגתת אחרונים בזה וכ׳ דלכתחילה נכון להחמיר אבל בשעת הדחק יש לסמוך להקל (וכן מסיק רע׳׳א שם).

דף יב 70) כן מבואר בסימן יי׳ג כאן וכן דעת ר׳׳י בתוס׳ כאן די׳ה אילימא (וזהו דעה ראשונה המובא בשו׳יע שם סעיף י׳). דעה ראשונה המובא בשו׳יע שם סעיף י׳).

(71) אולם מבואר בתוסי וראייש דלא מהני צורהייפ כזה אלא בחצר ומבוי (שיש בו דיורים) אבל בשיירא (או בבקעה) לא מהני צורהייפ אם הוא פרוץ לגמרי, ובביאור דיורים) אבל בשיירא (או בבקעה) לא מהני צורהייפ אם הוא פרוץ לגמרי, ובביאור החילוק בין מבוי לשיירא עי משנייב שם סייק נייו בשם הלבוש ועייע באבנייז סי שייט אותי במש מיים נייו בשם הלבוש ועייע באבנייז סי שייט אותי במש מייה פנייז מה שכי בשם הטור, וכוונתו צייב כמו שהקי החזויא סימן עי סקייו שיים).

(72) פטייז מהלי שבת הטייז (מובא שם בשויע), ועי בהייל שם דייה כשכל שמבאר הסוגיא לפי דעת הרמביים.

(17) הוכיח כן מהא דמבואר לעיל דף ו: דמבוי מפולש לא בעי אלא לחי מכאן וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאן, אולם עי ערוה״ש סימן שס״ב סעיף כ״ט שמפרש לדעת הרמב״ם וצורה״פ מכאו באדדין בהדדי נקלקולא] וכיון דבכל ההיקף העומדים מרובים על הפרוצים חשוב כל ההיקף כסתום (ולפי הערוה״ש צ״ל דלא ניתר מבוי מפולש בלחי וצורה״ף אא״ב השאר בי דפנות כמשט שלמים לגמרי בלי שום פירצות, ודוחק. ועוד צב״ק למה בעינן תיקון לחי ד״ה נעיע ברש״ דיה נתרת ובדף טו. ד״ה מכוון שחשוב כל ההיקף כסתום, ווי״ל), וע״ע ברש״י עבח״ בחיי דדיה ניתר ובדף טו. ד״ה פרוץ שגייב משמע דחשבינן כל ההיקף כון, ועיע ברש״י עבח״ בהייק נמות ודן לא. שמפרע בדעת רשיי דגם המפע דחשבינן כל ההיקף כון, ועיע בחי״ בחיי ק ניה בוייק גם מנית ובדף עיג. שמעים ביון ממיים ביון מחות ובחיי גם ממעים להוימן כל ההיקף כון שחשוב כל ההיקף כון לחי בחיי גם ממיע דום כון כל ההיקף כון ביון בריי אי חשבינן הריין די א. שמפרע בדער רשיי דגם הפירצות ברור רביעית מצטרפת בהיד שאר רוחות [לחומרא] לשווי פרוץ מרובה על העומד (אולם לא מבואר בריין אי חשבינן כל ההיקף גם לקולא, ובענין סוכה עייק מיה כל ההיקף נקולא, ובענין סוכה עי מה מיי שהבייא המשנייב סימן עריי סייק כייב וביה״ל שם ועי חזוייא סימן עייא סק״א-ה שהביא.

74) וכן נקט החתייס לדינא בחלק אוייח סימן פייח, ועי משנייב סימן שסייב סייק נייח שגייכ נקט לדינא דמועיל צורהייפ בפרוץ מרובה על העומד כשהפירצות אינן יתירות שגייכ נקט לדינא דמועיל צורהייפ בפרוץ מרובה על העומד כשהפירצות אינן יתירות מעשר (נתב שם בשעהייצ שכן כתב הסמייע וסמייק ואפשר דגם דעת הרמביים כן כמשייכ המגיד משנה), ולענין דעת החזוייא עי בסימן עי סקייד דנקט החזוייא כדתע הסמייק דמהני צורהייפ לפחות מי אפיי בפרוץ מרובה, אולם בסימן עייט סקייו כתב כמשייל המגיד משנה), ולענין דעת החזוייא עי בסימן עי סקייד דנקט החזוייא כדתע הסמייק דמהני צורהייפ לפחות מי אפיי בפרוץ מרובה, אולם בסימן עייט סקייו כתב מחזייא דלא מהני להוסיף קנים תחת החבל (כמו שמבואר בדברי החתייס הנייל) משום דאתי אוירה מהאי גיסא (ולכאוי מבואר ברבינו פרץ הנזכר לעיל בדף יייא ובדף יייד ובדף ייד אמרינן אוירא דהאי גיסא בצרות הפתח, ואפי לדעת התבאורת שור ובדף ייד א אמרינן אוירא דהאי גיסא בצרות הפתח, ואפי לדעת התבאורת מגי הם שים שחולק על דינו דרבינו פרץ וסייל דאין להרחיק לחי של צורהייפ וותר מגי מהכותל, אין זה אלא כדי שלא יהא גדיים בוקעים אבל בגוונא דידן לכאוי לית כאן

75) ועי משנייב שסייב סייק נייט שפסק דנכון לחוש לדעת הרמביים שלא לסמוך על צורהייפ בשיש פירצות יותר מעשר.

דף יג

. חידושי אגדות מכות דף כג : דייה תריייג מצות, עייש באריכות.

777 עי בפתיחה לספר יישויית שאילת שלוםיי (לבך היישויית בית יצחקיי) דייה ולמען הראות שהקי על דברי המהרשייא מהא שיש שכר גם למי שכובש יצרו שלא לעבור ליית ואייכ נמצא ששפיר יש מקום לקבל שכר גם על שמירת הלאוין, ועוד הקי שם בדייה עוד אמרנו מהא ששייך לעשות תשובה על עבירות ואייכ אפיי אם יש יותר ליית מימ שייך תשובה עליהם.

78) חנוכת התורה (בליקוטים) אות קצייח.

(79) ומבאר עפייז דאעייג דעבירות מרובים (כמשייכ המהרשייא) מיימ אם עושה מצוות במחשבה לשם שמים אז יש לו שכר כפול שמחשבה טובה מצטרף למעשה, מצוות במחשבה לשם שמים אז יש לו שכר כפול שמחשבה טובה מצטרף למעשה, משאייכ מחשבה רעה אין הקבייה מצטרפה למעשה, וממילא הוי קרוב לשכר ונוח לו שנברא, (אגב, עי סופייק דקדושין דסייל לרייא דמחשבה רעה העושה פירות שפיר הקבייה מצטרפה למעשה, עייש).

(80) עייע בספר ייחדרי התורהיי (לרי שאול אמסטרדם) בסוף פרשת בראשית (דף ג.) עהייפ וירא הי כי וגוי שגם הולך על דרך זה דעל ידי המחשבה טובה עולים העשין עותר מעי מור מישר היים וירא הי כי רבה רעת האדם וכל יצר יותר ממנין הלאוין, ומפרש עפייז פסוק שם וירא הי כי רבה רעת האדם וכל יצר מחשבת לבו רע, כלוי ראה הקבייה באותו דור שעושין המצות בלי מחשבה טובה ולכך היה טוב להם שלא נברא, ולכך אמר הקבייה ייאמחה את האדם וגוי.

28) ויסוד זה נזכר בשער הגלגולים (לרח״ו) הקדמה ט״ז והביא ע״ז הא דאמרינן 28) ויסוד זה נזכר בשער הגלגולים (לרח״ו) הקדמה ט״ז והביא ע״ז הא דאמרינן בשבת דף קיח: אבוך במאי זהיר טפי (וגם הגר״א שם הביא גמרא זו), וע״ע במלבי״ם ריש פרשת חוקת (בתורה אור, ד״ה וכבר אמרנו שבענין זה) מש״כ בביאור פלוגתת ב״ש וב״ה אי נוח לו לאדם שנברא, וע״ע במסילת ישרים פרק ג׳ שמבאר חילוק בין לשון יפשפש ולשון ימשמש.

דף יד 83) במתניי דף יא : (ריש ג. בדפי הרי״ף) וכ״כ שלטי הגבורים כאן (דף ד. בדפי הרי״ף) בשם ריא״ז.

84) סימן שסייג סקייו.

.: אבכור שור (לבעל התבואת שור) על עירובין דף יא

(86) דמשמע להדיא דזהו טעמא דרבא, ולא משום הטעם שכי רבינו יהונתן דאתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה, ועי משייכ בזה רעייא חייא סימן יייח, ועייע בבית מאיר בסימן שסייג בסעיף וי שדעתו דאין הטעם של בקיעת גדיים טעם חדש אלא הוא סניף לטעם דאתי אוירא (עייש בדייה ומה).

87) כלומר, וממילא לא אמרינן ביה אתי אוירא דהאי גיסא, כן כתב הריטבייא דף י: סודייה עושה פס וכן מבואר בבית מאיר הנייל.

88) עי משייכ לעיל סוף דף יייא בהערות.

דף טו 89) וכתב הראייש כאן בסימן כי דקורה העומד מאליו פסול כיון דקייייל דסו 89) וכתב הראייש כאן בסימן כי דקורה משום היכר ולא משום מחיצה, וכן קיייל בשוייע סימן שסייג סעיף טייו. דקורה משום היכר ולא משום מחיצה, וכן קיייל בשוייע סימן שסייג סעיף טייו. 90) שויית חייא סימן לייה, והסכים לזה הבית מאיר בסימן שסייג סעיף יייא, וכייכ

הערוהייש סיי שסייג סייק יייד. 91) עי בית יוסף (מובא ברמייא סימן שסייג סוייס יייא) שמדייק ברשייי (דייה היא דלא, בריש העמוד כאן) דהיכא דלא היה להם לחי אחר מעייש הוי כאלו סמכו עליו

דלא, בריש העמוד כאן) דהיכא דלא היה להם לחי אחר מעייש הוי כאלו סמכו עליו דמי (וכ״כ להדיא בהג״א כאן), ולכאו׳ צע״ק שהרי בגוונא דלא סמכו עליו להדיא לכאוי ליכא היכר כלל.

(92) כאן בסימן כי, ולכאוי הטעם משום דמחיצה גמורה לא צריך היכר כלל, ועי חיי המאירי כאטן שגייכ כתב דמחיצה גמורה לייצ סמוך עליו מאתמול משאייכ לחי אעייג דחשוב כמחיצה מיימ לא הוי מחיצה גמורה לייצ סמוך עליו מאתמול משאייכ לחי אעייג דחשוב כמחיצה מיימ לא הוי מחיצה גמורה ולכך מחמירין ביה, עכייל (וכדי שלא להחבות במחלוקת אולי יייל דכוונתו כרעייא דמחמירינן ביה שיהא בו היכר קצת כיון דלא ניכר כייכ שהוא מחיצה, אולם עי שויית בית אפריס אוייח סימן כייה בסוף להרבות במחלוקת אולי יייל דכוונתו כרעייא דמחמירינן ביה שיהא בו היכר קצת כיון דלא ניכר כייכ שהוא מחיצה, אולם עי שויית בית אפריס אוייח סימן כייה בסוף הסימן בדייה סון רלא ניכר כייכ שהוא מחיצה, אולם עי שויית בית אפריס אוייח סימן כייה בסוף הסימן בדייה עוד יש לחקור וזייל - אפשר דגם בצורהייפ הדין כן [דצריך לסמוך עליו הסימן בדייה לחיז או אפשר יש לומר דשאני לח שאין לו דין מחיצה גמורה מתאתמול כדין לחיז או אפשר יש לומר דשאני לח שאין לו דין מחיצה גמורה היכר אלא משום דלחי אוז אפשר יש לומר דשאני לחי משאין לו דין מחיצה גמורה והיכר אלא משום דלחי צריך קצת מחשבתו משוי ללחי כמחיצה כיון שאינו מחיצה גמורה והנה עי בקרבן נתנאל בסוף דבריו שהביא בשם רייו שיש חולקין וסייל דאפיי והנה עי בקרבן נתנאל בסוף דבריו שהביא בשם רייו שיש חולקין וסייל דאפיי מחיצה צריך קטמן מחיצה גמורה).

- איז גבוויע: 94) סימן שסייג אייא סקייט.

.(964 וכן יש לדייק מחיי הרשבייא כאן דייה תייש שבת (עייש בהערה).

.איי סעיף יייא. סעיף יייא.

דף טז 97) ברשייי מבואר דלא מהני מחיצה גרועה ליותר מבית סאתים אפיי במקום שהוקף טז 97) ברשייי מבואר דלא מהני מחיצה שהוקף לדירה, ועי תוסי דף יח. דייה אפילו דמצדד דדוקא בשיירא לא מהני מחיצה גרועה משום דחשיב קצת כלא הוקף לדירה, ועייע תוסי הראייש וריטבייא לקמן דף כב.

(98) הבית יוסף מצדד דלבי בנייא נותנין בית די סאה וכייכ האבן העוזר, וכך הוא גירסתינו ברי יהונתן כאן וכן הביא המאירי בשם י״א, אולם בשו״ע סימן ש״ס ס״א גירסתינו ברי יהונתן כאן וכן הביא המאירי בשם י״א, אולם בשו״ע סימן ש״ס ס״א קי״לי קי״לי אילא בית סאתים כמו השיעור שנותין לאיש אחד.

(99) דייה וחכמים אומרים, והביאו הגאון יעקב והשפת אמת, ומובא במשנייב סיי שייס סקייג, וכן דעת הרשבייא בעבוהייק שער גי גי, וכן משמע ברמביים פטייז מהלי שבת היייב.

100) מובא בביהייל ריש סימן שייס.

101) עי חזו״א סימן ע״ז סק״ג דר״ל דמודה הריטב״א אף אם יש רק ב׳ מחיצות שלימות והשאר בעומד מרובה דשפיר חשיב מוקף במחיצות מעלייתא. 102) דעת הפרמ״ג מובא בשעה״צ סימן ש״ס אות ב׳.

עם היות בין ג'י בודר בעתי ביט קיס אות בי. 103) ועי בגאון יעקב דקנט דאם יש לקנים או לחבלים שיעור ג׳ טפחים תו לא חשיב מחיצה גרועה.

104) סימן עייז סקייד.

* 17

105) עי ריייף, רמביין במלחמות ובחידושים, ועי בראייש ובחיי הרשבייא וריטבייא.

106) בכמה סוגיות נקטינן דאיסורי תחומין אינו אלא מדרבנן (שלא כרייע), עי דף לו. - העיד משום חמשה זקנים דספק עירוב כשר, ועי מו. - דאמר ריבייל הלכה כדברי המיקל בעירוב.

סובן ירובית בעירוב. 107) כך משמעות מסקנות הריייף ורמביין, וכך מפורש בחידושי הרשבייא וריטבייא וריין (בסוף דבריהם) דכיון דקייייל כחכמים ממילא קייייל דבמחנה פטורים אפיי מלערב עירובי תחומיו.

כלעו בעירובי זמחומין. 108) פרק כייז מהלכות שבת הייא.

100 ביקטים הייני מבואר דדוקא ביבשה הוי יייב מיל דאורייתא אבל לא בים (מובא בשוייע הגרייז בשם המגיד בים (מובא בשוייע סימן תייד סייא), ועייש בהגי רעייא ובשוייע הגרייז בשם המגיד בים (מובא בשוייע סימן תייד סייא), ועייש בהגי רעייא ובשוייע הגרייז בשם המגיד בים (מובא בשוייע סימן תייד סייא), ועייש בהגי רעייא ובשוייע הגרייז בשם המגיד ביס משנה דסייל דלדעת הרמביים לכא איסור תחומין דאוי של יייב מיל אלא ברהייר דאוי הדומה לדגלי מדבר ולא בכרמלית, ועייש בביהייל שחולק [לכאוי יש להקשות דאוי הדומה לדגלי מדבר ולא בכרמלית, ועייש בביהייל שחולק [לכאוי יש להקשות על דברי רעייא והגריז שהרי מבואר בדברי הרמביים ממובא ביו דעייע הניין דייז שהרי מבואר בדברי הרמביים המובא שם בשוייע דכון דייב אוי דביר ידעייא ואריז איז הריז שהרי מבואר בדברי הרמביים ממובא שם בשויע דכיון דייב מיל דאוי צריך להחמיר על ספק של תחומין למעלה מיי (כגון אם הולך עיג עמודים רהייר למעלה מיי, ועי משייכ כלאוי מבואר סימן זי ענף די סוף אות ייז דייה ולא או עייז דייה ולאין.

ודן טלוי אפיי אי עירוב תחומין מהיית ומהני לרייע באלפים אמה, מיימ לא מצינו ענין של עירוב ביייב מיל, עי בדברי יחזקאל חייא סימן זי ד-טז שמבאר דחלוק תחום שבת של מיל מתחום של יי׳ב מיל בעיקר יסוד דינם, ועי בחיי הרמביין שרייל לדעת הירושלמי מהני עירוב בסוף יי׳ב מיל להתירו לילך עוד יי׳ב מיל מהי׳ת.

111 מובא בחיי הרמביין (בתחלת דיבורו, עייש ובדייה ומעתה) וכעין זה כתב הראייש בלשון ייומצי למימריי ועייש בקרבן נתנאל אות לי.

112) ולכאוי כן צייל בדעת הרמביים שפסק בהלכות שבת פכייז הייא דעירובי תחומים מדרבנן (לענין תחום אלפים אמות) ובהלכות מלכים פייו הייג פסק דלא פטרו במחנה אלא עירובי חצרות בלבד (עייש ברדבייז).

113) ובשוייע סימן תייד סייא וברמייא שם מבואר שחוששין לדעת הרמביים שתחום יייב מיל דאוי, ועייש בביאור הגרייא שנוטה לדעת הרמביין ודעימיי דלעולם תחומין דרבנן.

דף יח 114) זייל תוסי הואיל ואיכא אמה מכאן ואמה מכאן חשיב פתח, ועי תוסי סוכה דף ד: דייה דיומדי שמשמע דמדאוי סגי בטפח.

115) עי ריים רבנו חיים הלוי על הרמביים הלי שבת פטייז הטייז בדייה והנה משייכ בביאור דברי התוסי.

116) נזכר בחיי הרשב״א כאן בריש פירקין ולעיל דף טו: ד״ה הכי, ומובא גם בריטב״א כאן בריש פירקין בשם ״יש מי שתירץ״.

117) כך הבנתי כוונת השפת אמת בריש פירקין (עייש שכתב כן בלשון צעי׳ג על קושית תוס׳), אולס צע׳ג שהרי מבואר בדף כ. דהזורק מרה׳יר לתוך פסי ביראות חייב חטאת (ולא עוד אלא שמבואר בגמ׳ דפשיטא היא דלא היו מתירין למלאות מים אי לאו דמחיצה היא), אי׳כ מבואר להדיא כדנקט תוס׳ דפסי ביראות חשוב כרה׳ינ מה׳ית, וציע בכוונת השפי׳א.

דף יט 118 מבואר דנקט התוסי הראייש דגם לרי יהודה השיעור פירצה במחיצה הוא בעשר וכן מדויק בגמי כאן דף יט: דקאמרינן בדברי ריי ייזו תורת מחיצה עליה ופרצותיה בעשרי, ועייש ברשבייא וריטבייא שמבארים דאעייפ דקאמר רי יהודה (מתניי דף ב., ועי דף י.) דפתח מבוי יותר מעשר אין צריך למעט, שאני פתח מבוי דהוא רק בדופן רביעית ויש לו ג׳ דפנות שלמות (והוי רהיי גמורה) משא״כ כשיש פירצה בשאר חדפנות מודה ר״י דפירצתה בעשר.

.119 עי סימן קכייא וקכייב באריכות

(120) ומצדד שם דאולי [במקום דליכא שם ד׳ מחיצות] הוי פירצת עשר מדאורייתא, ושיטתו הוא דפירצה אוסרת מה״ת אפי׳ בדופן שעומד מרובה (וכן נקט הגאון יעקב יא. ד״ה שמעינן) וכ׳ דשיעור פירצה מה״ת הוא או בעשר או בי״ג ושליש או לכל היותר ט״ז אמות, וע׳ שו״ת משנת ר׳ אהרן ח״א סימן ו׳.

121) וזייל ואם יהיה בין הדיומדין פחות מזה השיעור יבואו הפרות ויפילו הדיומדין לארץ, ועייש במבאר דאתרא דרי יהודה היו חורשין בגי פרות ולכך שיעורו יי אמות כשיעור בי צמדיו של גי פרות.

122) ועי משכנייי סוף סימן קכייב בדייה וראיתי בלשון הרמביים [דנראה] שרייל דהכי אגמריה רחמנא למשה מסיני דשיעור פירצה בין הדיומדין הוא אותו שיעור הכי אגמריה רחמנא למשה מסיני דשיעור פירצה בין הדיומדין הוא אותו שיעור הצריך לעולי רגלים ולא יותר, וממילא הוי שיעור מהיית אעייפ ששיערו חכמים על פי מה שצריך לעולי רגלים (ועייש עוד שמבאר על פי הרמביים פייז הלכה לייג דשיעור הרחקת פסין מהיית הוא עד כדי שיהא עדיין הריבוע ניכר).

123) סימן קי"א סק"ה, בתחילת דבריו נקט שיש שיעור י"ג ושליש בפסי ביראות מהיית (123) סימן קי"א בסקי ביראות בצופן הגיכר גידרן, כשמ"כ המשכנ"י), אולם ע"ש בסוף מסקיית שכי דמדברי רי יהונתן משמע ששיעור י"ג ושליש אינו אלא שיעור מדרבנן ומדאוי ליכא שיעור.

דף ב 124) שאלה זו נוגע גם לענין תנאי של סי ריבוא, עי באריכות בבית אפרים סימן כייו ובמשכניי שחולקין בזה, ועייע בהגהות אשרי בפרק קמא בסימן חי שכי סימן כייו ובמשכניי שחולקין בזה, ועייע בהגהות אשרי בפרק קמא בסימן חי שכי בשיטת רשיי דבקיעת רבים של פחות מסי ריבוא לא מבטלי מחיצה מהיית אבל מיימ מדרבנן אסור לטלטל בתוכו, ועייע מגייא סימן שסייג סייק מי (וכן בסקייל שם), ועי חזוייא סימן קייח סיק ייב.

לשנה טובה תכתבו ותרחתמו from Daniel Steinberg, D.D.S. Gentle Family Dentistry In a Pleasant, Relaxing and Informal Atmosphere Day, Evening, and Sunday Hours By Appointment 718-"YOUR-D.D.S." (968-7337) Home of "The Wiggle Technique" SPECIAL CARE FOR THE ANXIOUS PATIENT. C.D.RCOMPUTED DENTAL RADIOGRAPHY-COMPUTERIZED X-RAY IMAGES UP TO 90% LESS RADIATION EXPOSURE THAN CONVENTIONAL X-RAYS. VIRTUAL REALITY VIDEO GLASSES FOR PATIENT RELAXATION DURING TREATMENT	Ocean County Internal Medicine Associates, P.C. Jonathan I Cohen, MD Allen L Lempel, MD Board Certified-Internal Medicine Added Qualification-Geriatrics David J Ogun, MD Micah M May, MD Tamar B Green, MD Board Certified-Internal Medicine 1352 River Ave, Lakewood NJ 08701 Phone: 732.370.5100 / Fax: 732.901.9240	
Shana Tova from	גמר חתימה טובה	
Barry & Bonnie Sprung, CPAs	GOLDFINGER ACCOUNTANCY CORPORATION	
ACCOUNTING & TAX SERVICES	Certified Public Accountants	
Barry Sprung CPA, MBA	3333 Wilshire Boulevard, Suite 730	
Bonnie Sprung CPA	Los Angeles, California 90010	
586 Edward Terrace	JACOB GOLDFINGER, C.P.A. 213.487.8355	
West Hempstead, N.Y. 11552	Member Of American Institute Fax 213.487.8340	
Tel: 516-486-6954	Of C.P.A.'s jgoldfngr@aol.com	
רתיבה וחתימה טובה from נתיבה D. Adler, D.D.S. 724-6260 155 WEST 687H STREET SUITE 2-28 NEW YORK, N. Y. 10023	(732) 364-5850 Fax (732) 364-8413 DASH INDUSTRIES, CORP. MANUFACTURERS OF <u>PRINTED</u> & UNPRINTED POLY BAGS, SHOPPING BAGS, GARBAGE BAGS & TABLECLOTHS ALLEN DERSHOWITZ PRESIDENT LAKEWOOD, NJ 08701	
Best wishes for a	נה טובה ומתוקה to:	
כתיבה וחתימה טובה והצלחה רבה	HaRav Zev Dickstein & Family	
to Rabbi Nachum Zlotnick & family	and to all Daf Yomi participants worldwide	
from Avraham Meir & family	from Avraham Meir & family	
L'Shana Tova wishes to our friends and family	L'Shana Tova from	
Yosef and Edie Davis, Chicago, IL	Meir Yoel and Susan Laub & family	
Best Wishes	לשנה טובה תכתבו	
Norman Freedman, Boston MA	Jeff Goldstein, Elizabeth NJ	
MAY YOU BE INSCRIBED FOR A HAPPY, HEALTHY AND PEACEFUL YEAR Isak Boruchin, Fontana CA	גמר חתימה טובה from Rabbi Moshe Bleich, Silver Spring MD	

97	This Al Hadaf was made possible by the following <i>daf</i> dedications	יום	
ב	* לז״נ פסח משה בן אפרים Sprecher ז״ל - נפטר ד׳ תשרי תשנ״ו	ד תשרי	Fri
ړ	לזכות רפוייש להבחור הבר מצוה אליהו שמואל בן חיה בינה בתושחייי	ה תשרי	שבת
т		ו תשרי	Sun
n	לזכות רפוייש לבנימין בן שרה בתוך שאר חולי ישראל (מאת משפחתו)	ז תשרי	Mon
١		ח תשרי	Tue
7		ט תשרי	Wed
n	JACOB WEINBERG * לזייג יעקב בן יצחק צבי זייל; by Fran & Jerry Weinberg	יום כיפור	Thrs
0	* לז״נ איטא ברכה בת הרב אליעזר הלוי ז״ל	יא תשרי	Fri
	לזיינ רי נחמן בייר אלחנן שמחה Krasner זייל *		Oct 14
,		יב תשרי	שבת
יא	לז״נ הרב שמואל פנחס בן הרב יהודה אריה הלוי Heber זצ״ל *	יג תשרי	Sun
יב	· · · · · ·	יד תשרי	Mon
יג		א סוכות	Tue
יד		ב סוכות	Wed
טו	לזיינ אברהם צבי בן משה ליב זייל *	יז תשרי	Thrs
งง		יח תשרי	Fri
(7	לזיינ רי יונה צבי בן יוחנן)יאייצ יב תשרי(ולזיינ אלכסנדר אפרים בייר מאיר זייל *	יט תשרי	שבת
יח	לזיינ אמי מורתי הענדיל בת ר׳ משה Ehrlich לזיינ	כ תשרי	Sun
יט	לזכר נשמת משה בן אליעזר זייל	הושענא רבה	Mon
C	- In memory of MOLLIE HARARY * לז״נ מול בת אליהו ז״ל	שמיני עצרת	Tue Oct 25

* Denotes Yartzeit

אמר התימה טובה! , See Rosh Hashana Greetings on page 19 Thank you to all who have contributed to our Rosh Hashana campaign.

Cong. Al Hadaf P.O. Box 791 Monsey, NY 10952 Ph. & Fx. 845-356-9114 cong_al_hadaf@yahoo.com

(c) 2005 Not to be reproduced in any form whatsoever without permission from publisher. Published by; Cong. Al Hadaf/ P.O. Box 791/ Monsey, NY 10952. Rabbi Zev Dickstein - Editor. For subscription, dedication, or advertising information. contact the office at 845-356-9114, Email:cong_al_hadaf@yahoo.com, or go to www.alhadafyomi org